

Vänsterpress om Corona-pandemin – början av april 2020

Pandemin skördar allt fler offer. Hittills har Europa drabbats värst, där Italien och Spanien toppar dödslistan (med över 10 000 döda vardera). Det lär dock inte dröja särskilt länge innan de övertrumpas av USA, där antalet döda under senaste tiden har fördubblats var tredje dag.

Tidigare artiklar/artikelsamlingar: [Coronavirus – Apokalypsen?](#), [Vänsterpress om Corona-epidemin – mars 2020](#), [Vänsterpress om Corona-epidemin – 20 mars 2020](#), [Internationell press om Corona – mars 2020](#), [Vänsterpress om Corona-epidemin – slutet av mars 2020](#) och [David Harvey: Antikapitalism i COVID-19:s tid](#)

Martin Fahlgren 2/4 2020

Innehåll

eFolket	1
<i>Korrupt Täby-moderat säljer ut sjukhus till kompis</i>	1
<i>Sent ska syndaren vakna</i>	2
Flamman	3
<i>Coronoakrisen sätter fingret på problemen en planerad ekonomi kan lösa</i>	3
Internationalen	4
<i>Lärdomen av ett exempel</i>	4
<i>Coronakrisen är politisk</i>	5
<i>Coronapandemin och Dödspartiet</i>	7
<i>Apartheid i Coronans tid</i>	10
<i>Nej till militarismens klor och kasernernas dödsläger</i>	12
Ny tid	18
<i>Över tusen döda i coronaviruset i Belgien – situationen bland de värsta i Europa</i>	18
<i>Över 900 döda på ett dygn i USA men Trump vägrar fortfarande att utlysa nationella karantänregler</i>	19
Offensiv	20
<i>Jobbkris och ökad smittorisk</i>	20
<i>Spanien: Äldre lämnas att dö</i>	23
<i>Producera skyddsutrustning NU</i>	24
Proletären	25
<i>Bussförarna sa ifrå mot säkerhetsbrister</i>	25
<i>Avregleringen bakom brist på mediciner och materiel</i>	26
Revolution	27
<i>Den härskande klassen svarslös inför den värsta krisen i kapitalismens historia</i>	27

eFolket

Korrupt Täby-moderat säljer ut sjukhus till kompis

Hans Foste Hjalte

eFOLKET 30/3 2020

Mitt under Coronakrisen så beslutar Region Stockholm, före detta Stockholms läns landsting, att sälja det offentligt ägda Bromma sjukhus till ett privat företag, fastighetsbolaget Vectura. Drivande i den här affären har varit Stockholmsregionens finansråd, Irene Svenonius, moderatpolitiker från Täby kommun, norr om Stockholm.

Oppositionsregionrådet Talla Alkurdi (S) intervjuas i lokaltidningen Stockholm Mitt i, där hon konstaterar att behovet av vårdplatser för svårt sjuka äldre i Stockholm ökar:

– Att i det läget sälja ut ett helt sjukhus med över 100 vårdplatser är vansinnigt. I och med försäljningen kan vården endast garanteras i fem år till, efter det finns inga garantier för att det kommer bedrivas vård i byggnaden, säger hon.

Vänsterpartiets regionråd Anna Sehlin kallar, i tidningen Stockholm Mitt i, beslutet för ansvarslöst:

– De blågröna vill sälja fungerande sjukhuslokaler mitt i Coronapandemin när vi akut behöver fler vårdplatser. Ingen vet hur många som kommer att bli sjuka eller hur många intensivvårdsplatser som behövs. Vi har förmodligen för få platser, säger hon.

När beslutet togs i regionfullmäktige avstod [Irene Svenonius](#) från att läge sin röst, vis av erfarenheten. Hon fälldes nämligen för jäv när hon på motsvarande position i Stockholm läns landsting hade blockerat en granskning av hennes egen man **Jan Svenonius** ansvar för en miljardrullning i sambandet med byggandet av **Nya Karolinska**. Herr Svenonius hade fått uppdraget som upphandlingschef, vilket gav honom möjlighet att spendera skattebetalarnas pengar till mer eller mindre suspekta konsulter, vilket så småningom tvingade honom att lämna uppdraget.

När nu Irene Svenonius som finansregionsråd drivit fram försäljningen av Bromma Sjukhus, handlar det inte om att gynna en nära släkting utan om en “kompisförsäljning”.

Köpare av Bromma Sjukhus är fastighetsbolaget Vectura. Hos detta bolag arbetar Irene Svenonius väninna, [Filippa Reinfeldt](#), tidigare sjukvårdslandstingsråd i Stockholm. Dessa två kvinnliga Täbymoderater har inte bara arbetat tillsammans i Stockholms läns landsting utan är dessutom båda två medlemmar i Täby kommunfullmäktige.

En liten klick Täbymoderater har skaffat sig ett stort inflytande över Stockholms sjukvårds-politik, som bland annat inneburit ett enormt slöseri med skattemedel. främst vid bygget av nya Karolinska, med enorma utgifter för konsultarvoden. Detta är mycket bra beskrivit av i boken: *Konsulterna – Kampen om Karolinska*, av Lisa Röstellund och Anna Gustafsson.

Det märkliga med hela den här affären är att en så tungt korruptionsbelastad politiker som Irene Svenonius får fortsatt förtroende att inneha en av de tyngsta posterna inom den regionala politiken. Tydligt finns ingen renhållning mot korruption bland borgerliga politiska partier.

Sent ska syndaren vakna

Peter Widén

eFOLKET 2/4 2020

Den tidigare ledaren för Kristdemokraterna, Göran Hägglund kryper nu till korset. Åtminstone halvvägs. Det gäller naturligtvis den oerhört destruktiva apoteksprivatiseringen som Hägglund och den borgerliga regering han ingick i drev igenom 2009. Hägglund var socialminister och ytterst ansvarig.

Hägglunds halvdana avbön sker i en intervju i *Dagens Nyheter* (1 apr) 2020.

I en 2008 av regeringen tillsatt statlig offentlig utredning (SOU 2008:4) slogs det fast att det behövdes ingen statlig styrning av lagerhållning av mediciner och materiell.

Så här står det i utredningen:

“Bland marknadsaktörerna på en omreglerad apoteksmarknad kommer det att finnas ett intresse för att på affärsmässiga grunder fullgöra uppgifter inom totalförsvarets läkemedelsförsörjning. Det finns därför inget behov av en lagstadgad skyldighet för den som bedriver detaljhandel med läkemedel eller andra aktörer att fullgöra sådana uppgifter. I stället ska Försvarsmakten och övriga berörda myndigheter upphandla tjänsterna.”

Detta hände inte och i dagens corona-tider ser vi de katastrofala följderna. De privata apoteken liksom regionerna (f.d. Landstingen) anammade den privata industrins ”Just in Time”-ideologi. Inköp skulle ske precis när artiklar efterfrågas, inga eller minimala lager fick förekomma. Allt för kortsiktig profitmaximering.

“Sett i backspegeln så är det självklart att det borde ha byggts upp en mekanik och ett ansvar för att den här funktionen skulle upprätthållas”,

säger Hägglund och fortsätter:

“Förmodligen var skälet att utredaren kom fram till att det inte behövdes en reglering i det fallet. Vi fann uppenbarligen skäl att tro på vad utredaren kom fram till”.

Här försöker den gode Göran skylla ifrån sej. Han och regeringen var ju inte mindre nyliberalt dogmatiska än utredarna. Tvärtom. Så mycket som möjligt skulle privatiseras. Skolor, kommunikationer vårdinrättningar och apotek. Det ligger en hel del i den socialdemokratiska riksdagskvinnan Annika Strandhälls kommentar när hon tillfrågas i samma DN-artikel:

“Detta genomfördes med blind tro på att marknaden skulle fixa det, det var ett ideologiskt präglad beslut. Det är lätt att riva ner saker, men svårare att bygga upp”.

Och hon har naturligtvis rätt. För Göran Hägglund och hans regeringskollegor gällde det att privatisera så mycket som möjligt. Precis som Strandhäll påpekar är det ju mycket svårare att återförstatliga än att privatisera.

Idag står vi utan buffertar vilket kan kosta liv i den kris vi nu genomlider. Och Göran Hägglunds apoteksprivatisering har skapat flera problem. Idag har vi en överetablering av apotek i storstäderna och apoteksbrist i glesbygden. Inte svårt att förutsäga när apoteks-etablering sker efter förväntad vinst för ägarna.

Hägglund försöker komma undan med resonemang om att “vi levde i en annan tid” och erkänner att: “Det gör att vi i dag har en sämre möjlighet att hantera krissituationer än vad man kan önska”.

Men alla delade inte Göran Hägglunds nyliberala privatiseringsiver. Inom den socialistiska vänstern var kritiken 2009 massiv och vi förutsåg vad som komma skulle. Vänstern hade rätt, Göran Hägglund hade fel – så enkelt är det.

Nu krävs en kamp för att avprivatisering och införande av statligt apoteksmonopol.

Flamman

Coronakrisen sätter fingret på problemen en planerad ekonomi kan lösa

Per Björklund

Flamman 24/3 2020

Efter ett par veckors debatt där halva svenska folket tycktes ha förvandlats till experter i epidemiologi har fokus snabbt skiftat till coronapandemins ekonomiska konsekvenser.

I Sverige har tredje AP-fondens chef Kerstin Hessius tagit täten för de som varnar för att åtgärderna mot smittan kan orsaka en depression.

”Vad får vi för liv om alla de som byggt upp sina företag i 30 år går i konkurs, de förlorar hela sitt liv. De kommer ta livet av sig. Det är liv mot liv”, varnade hon i Agenda i söndags.

En kör av ledarskribenter, ekonomer och politiker varnar nu för att botemedlet inte får bli farligare än själva sjukdomen. Det är ett budskap som ingen kan säga emot. Bakom siffrorna om varsel och uppsägningar döljer sig människor. Arbetslöshet och ekonomisk otrygghet orsakar verkligt lidande och skördar liv. De geopolitiska följderna av en global depression kan dessutom bli ohyggliga. Att smittbekämpningens ekonomiska följder måste tas i beaktande är därför självklart.

Ändå är det något med argumentationen som skaver. ”Vi kan inte lösa den ekonomiska krisen vi är på väg in i med penningpolitik och finanspolitik”, skriver Kerstin Hessius i *Dagens Industri*.

Stigande arbetslöshet drabbar hela samhället och slår direkt mot pensionerna. ”Dessutom försvinner skatteunderlaget och vi måste börja skära i välfärden.”

”Vi kan inte” och ”vi måste”, men vi får inte veta varför. Det är farlig fatalism.

Traditionell stimulanspolitik kommer visserligen inte räcka för att stoppa nedgången. Mer köpkraft hjälper inte när globala leveranser bryter samman och människor avstår resor, bio-besök och shopping av rädsla eller på grund av restriktioner. Ett tvärstopp i delar av ekonomin är oundvikligt, och skulle förmodligen vara det även om politikerna försökte ”få hjulen att snurra” igen – i Italien har strejker genomförts i protest mot att fabriker fortfarande hålls öppna trots risken för smittspridning.

Men det finns ingenting oundvikligt med det som kommer sen. Det är ingen naturlag att den som blivit arbetslös och inte kan betala hyran måste vräkas från sin bostad. Det finns inget som säger att småföretagare som plötsligt står utan kunder måste gå i konkurs eller att alla timanställda och slavar i gig-ekonomin måste lämnas på bar backe.

Finns pengar för att rädda storföretag och banker kan vi så klart rädda alla andra också.

En studie i Lancet från 2016 som uppskattade att finanskrisen 2008 orsakade 500 000 extra dödsfall i cancer runt om i världen har lyfts fram som bevis för att en ekonomisk nedgång kan bli farligare än själva smittan, bland annat av Johan Anderberg i *Sydsvenskan*. Att studien också slog fast att ingen koppling mellan ökad arbetslöshet och förhöjd dödlighet fanns i länder med universell sjukvård är det få som noterat. Forskarnas slutsats är att nedskärningar i vården kan vara dödliga – inte krisen i sig. Vem kunde ha anat det?

Det sista vi behöver nu är ekonomer med kalkylark där antalet döda i pandemin räknas i ena kolumnen och nedstängningens offer i den andra, i syfte att hitta någon slags optimal mitt-

punkt. Det vi behöver är trovärdiga lösningar för att skydda båda grupperna och politiker med modet att genomföra dem.

Förutom det mest akuta – att mobilisera resurser för att rädda fler liv – står vi inför tre utmaningar som kräver radikala svar:

För det första att skydda alla som drabbas ekonomiskt. Ju fler som står utanför a-kassan desto svårare är det, vilket gör en tillfällig universell basinkomst till en attraktiv och lättadministrerad lösning i många länder. Helt klart är att de grovmaskiga skyddsnet som finns i dag inte räcker.

För det andra måste vi undvika en finansiell härdsmläta. Med tanke på det enorma skuldberg som företag och hushåll samlat på sig är risken överhängande. Svaret kan inte vara att pumpa in mer pengar i systemet och fortsätta privatisera vinsterna och socialisera risken. Staterna måste återta kontrollen över världens finansiella infrastruktur. Svårt skuldsatta och extra hårt drabbade länder och hushåll bör ges skuldlättnader för att få en chans till nystart.

För det tredje krävs en tydlig vision för hur vi kan gå vidare efter krisen och undvika en djup depression. Rena stimulansåtgärder har kanske begränsad effekt idag, men redan nu måste planerna dras upp för massiva investeringar så fort pandemin börjar klinga av. Högsta prioritet bör vara omställningen till ett fossilfritt samhälle och att stärka samhällets beredskap mot såväl nya virus som klimatförändringar.

Spaniens premiärminister Pedro Sánchez har föreslagit en europeisk ”Marshall-plan” med stora offentliga investeringar i hela EU. Kraven på en global ”grön ny giv” lär också växa i styrka i takt med att de ekonomiska utsikterna förvärras. Sådana idéer har på kort tid gått från att framstå som orealistiska och utopiska till att bli helt nödvändiga – om vi inte vill att Kerstin Hessius mardröm ska besannas.

Internationalen

Lärdomen av ett exempel

Ledare

Internationalen 3/4 2020

- ▶ **Solidaritet enda rimliga svaret på krisen**
- ▶ **Kuba visar vägen i kampen mot Covid-19**
- ▶ **USA exporterar militarism – Kuba läkare**

Det finns ett land som glöms bort i medias coronarapportering. Kuba har under femtio år haft drygt 600 000 ”ambassadörer” i 160 andra länder. Det är kubanska läkare, sjuksköterskor och annan medicinsk personal.

Kubanska läkare har ofta anlänt till områden där fattiga människor aldrig varit i kontakt med en läkare eftersom inhemska läkare drar sig för att tjänstgöra i avlägsna områden. Från Amazonas ursprungliga folkgrupper till slummen i afrikanska städer eller till offren för jordbävningen 2010 på Haiti. Det har varit en konstant inriktning och ett särskilt vårdavtal med kubanska läkare tillämpas idag i 60 länder. Ett tjugotal kubanska läkarteam arbetar i länder som inte behöver betala, resten av länderna betalar den kubanska regeringen för de medicinska tjänsterna. Vårdavtalet står för cirka 6 300 miljoner dollar per år, Kubas främsta källa i utländsk valuta. Läkarna i utlandstjänst får bättre betalt än på Kuba tack vare dessa projekt, men menar samtidigt att dessa medicinska insatser stavas solidaritet.

USA:s regering avskyr dock kubanernas internationella insats. Washington hävdar att Kuba använder läkarna i politiskt syfte, i synnerhet i Venezuela. Ett befängt påstående från just USA som ständigt ingriper politiskt och militärt mot andra nationer runt om i världen.

Nyligen, mitt under coronakrisen, utfäste Trump femton miljoner dollar i belöning för den som lämnar uppgifter som leder till att Venezuelas president Nicolas Maduro kan gripas och lämnas ut till USA.

USA:s handelsembargo mot Kuba iscensattes 1962 efter att den kubanska revolutionen, på grund av USA:s misslyckade invasionsförsök 1961, nationaliserade utländska företag.

Blockaden mot Kuba pågår än idag. USA:s försök att förmå andra länder att inte ta emot kubanska läkare för att verka i fattiga regioner under pandemin är en del av en långvarig belägring, en finansiell förföljelse och misskreditering och syftar till att än mer skada den kubanska ekonomin. Högerregeringarna i Ecuador, Brasilien och Bolivia har hörsammat utrikesministern Mike Pompeos uppmaningar att avbryta vårdavtalen med Kuba och intensifiera blockaden mot ön. De kubanska läkare som tjänstgjorde i Bolivia utgjordes av ett professionellt läkarteam som över en natt i december, efter kuppen mot Evo Morales progressiva regering, omvandlades till "terrorister".

USA:s intensifierade attacker mot Kuba sker mitt under upptrappningen av coronakrisen då behovet av ömsesidig internationell solidaritet sätts på prov. Under krisen har Kuba sänt nya läkarteam till drygt 45 länder, bland annat till hårt plågade Kina, Italien och Spanien.

Kuba faller inga bomber mot folk på andra breddgrader, sådant sköts av USA. Kuba har inte kärnvapen, kemiska eller biologiska vapen och har, till skillnad från USA, inte militarism som exportvara. Pandemin har visat på behovet av effektiv hälsovård för alla, inte av vapen.

Det är inte sant att mänskligheten förenas inför coronakrisen. USA:s inställning står helt i kontrast till det humanitära imperativet att rädda liv och främja mänsklig värdighet. Att pandemin nu även orsakar förödelse i amerikanska storstäder borde få Washington att tänka om, men så länge barbarer styr i Vita huset lär vi få vänta.

Vi behöver inte glorifiera den kubanska statens brister. Men att inför denna historiska civilisationskris se en bild av soldater i krigsmundering posera med amerikanska flaggan i Afghanistan bredvid en bild av stolta nyanlända kubanska läkare i Italien med en kubansk flagga i händerna, visar något av vilka som gör den verkliga skillnaden.

Redan mitt i striden mot diktatorn Batistas armé 1959 sa Fidel Castro: "Man måste införa grundläggande åtgärder för att ge människor mer välfärd och hälsa. Man behöver inte vänta på att sjukdomars dystra hot uppstår, vi måste förebygga dem, vi måste undvika dem. Från och med nu måste vi utarbeta hälsoplaner.

Coronakrisen är politisk

Grace Blakeley

Internationalen 3/4 2020

2008 sa de till oss att inte "politiserar" kraschen. Resultatet blev tio år med åtstramningar. Coronaviruskrisen kommer att omforma ekonomin på ett djupgående sätt – nu är det dags att föra fram socialistiska argument om vilket svaret ska bli. Det menar den brittiska socialisten Grace Blakeley.

Förra gången vi stod inför en kris som var tillnärmelsevis lika allvarlig som den vi kommer att möta, var 2008, när det internationella banksystemet började falla samman under tyngden av sina egna överdrifter.

När den amerikanska regeringens beslut att låta Lehman Brothers gå under försatte finansmarknaderna i fritt fall, insåg världens ledare att det var dags att ta sig i kragen.

Först gav de biljontals dollar i kortsiktig likviditet (i själva verket kortsiktiga lån) till världens största banker, men insåg snabbt att bankerna inte bara saknade likviditet (hade slut på kontanter) utan också var insolventa (absolut inte kunde betala sina skulder). Då backade de upp sina finanssystem med räddningsaktioner där staterna blev stora aktieägare i många av världens största finansinstitutioner.

Under de följande åren vidtog många länder skattetekniska stimulansåtgärder i syfte att begränsa den finansiella härdsmltans inverkan på den verkliga ekonomin.

Inledningsvis genomförde både USA och Storbritannien stora stimulansprogram, vars mål var att suga upp förlusten av jobb och förhindra den sorts nedåtgående spiral som gav oss 1930-talets stora depression. Men det var Kina som räddade den globala ekonomin från en ny depression med ett stimulanspaket värt nästan 20 procent av BNP. Enorma statliga investeringar skyddade både den kinesiska ekonomin och dess största handelspartners.

Men inom kort bytte regeringar över hela världen kurs. I Europa drabbades Portugal, Italien, Irland, Grekland och Spanien av en statsskuldskris, som var ett försenat svar på 2008 års finansiella härdsmlta bland de länder vars valutapolitik var begränsad av euromedlemskapet. Trojkan – EU-kommissionen, Europeiska centralbanken och Internationella valutafonden – tvingade på länder som Grekland hårda åtstramningsåtgärder i utbyte mot räddningsaktioner. Britterna följde efter med ett djupgående åtstramningsprogram, trots att det absolut inte fanns några tecken på en statsskuldskris för deras del.

Varför denna plötsliga omsvängning? Redan från början hade högern och vänstern stridit om hur 2008 skulle tolkas. Många inom vänstern trodde självbelåtet att finanskrisen skulle ge vind i seglen på deras varningar om att den finansialiserade kapitalismen i sig själv var ohållbar. Högern förde snabbt fram sin egen tolkning, att det som hände 2008 inte bara var en kris för det internationella finanssystemet, utan att slösaktiga regeringar som spenderade för mycket pengar på samhällsservice också var en orsak.

Tanken att coronaviruskrisen kan "politiserar" vill göra gällande att den inte redan i sig själv är en politisk händelse. Virusutbrottet var förstas en naturlig – och enligt flera bedömare också förutsägbar – händelse. Om vi ska undvika ännu en lektion i katastrofkapitalism från högerens sida, måste vi inse vilken effekt som denna kris sannolikt kommer att få på vår ekonomi och förbereda oss i linje med det.

Paniken över coronaviruset har redan börjat påverka finansmarknaderna, många index har alla fallit kraftigare än 2008. De sjunkande aktiepriserna återspeglar att investerarna inser att när arbetarna stannar hemma, när gränserna stängs och när både konsumtion och investeringar kollapsar, då är den globala ekonomin på väg in en djup lågkonjunktur.

Efter ett decennium med ökande skulder för företagen är oron stor att minskande inkomster kommer att orsaka en störtflod av konkurser som skulle kunna hota några av de finansiella institutionerna

Så långt är det ungefär som en vanlig lågkonjunktur. Men det finns en del stora skillnader mellan den kris vi står inför nu och den som följde på finanskrisen 2008.

Efter 2008 förlorade många sina hem och många förlorade sina arbeten. Lidandet var stort och inte begränsat till samhällets sämst lottade. Men med coronarecessionen är de ekonomiska riskerna mycket mer individualiserade och mycket allvarligare.

Centralbankerna är också mycket mer begränsade än i kölvattnet till 2008. Valutapolitiken är redan extremt fri – räntorna har sänkts så mycket de kan utan att komma in på det farliga området med negativ ränta. Man skulle kunna fortsätta med kvantitativa lättnader, men det fanns redan innan krisen tecken på att det gav allt mindre avkastning att skapa mer pengar. USA:s riksbank har redan erbjudit en och en halv biljoner dollar i kortsiktiga lån till finanssektorn, och inte ens det har dämpat paniken.

Vartenda ett av dessa problem är politiskt. Alla dessa frågor – låga löner, höga skulder och avsaknaden av en kraftfull penningpolitik – är produkter av tidigare fattade politiska beslut, och det är bara dagens politiker som kan ta itu med dem. Allmänna ekonomiska stimulansåtgärder tillsammans med kvantitativa lättnader kommer inte att räcka.

Stöd måste ges till familjer som förlorar sina inkomster på grund av coronaviruskrisen. Alternativet är att folk antingen ignorerar politikernas råd att isolera sig och sprider viruset ännu mer, eller följer rådet för att inom några månader upptäcka att de tvingas bort från sina hem eller går i konkurs. Det är ingen slump att de som ropar ”politisering” själva inte står inför detta val.

Artikeln ovan är något avkortad. Den oavkortade finns här: [Coronaviruskrisen är politisk](#). Översättning: Göran Källqvist.

Coronapandemin och Dödspartiet

Peter Frase

Internationalen 3/4 2020

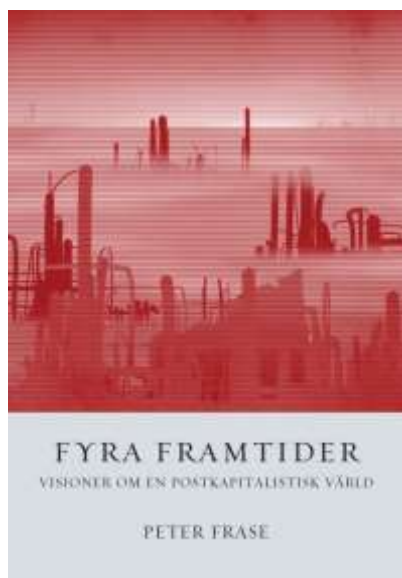
Vartefter COVID-19-pandemin förvärras har våra härskande klasser dragit slutsatsen, att inför alternativet mellan förlust av profiter eller förlust av liv, så väljer de döden. Det menar författaren och skribenten Peter Frase.

Den internationella ekonomin är fångad i en motsättning – som har förvärrats men inte orsakats av COVID19-pandemin. Epidemiologi och klimatvetenskap kräver att vi stannar hemma på kort sikt, och att vi på lång sikt avrustar och ger nya redskap till mycket stora delar av ekonomin. Men de kapitalistiska ekonomiska modellerna grundar sig på lönsamhet och oändlig tillväxt, och kan inte förlika sig med dessa för mänskligheten absolut nödvändiga åtgärder.

Det som har förändrats under den nuvarande pandemin är att det har blivit tydligt hur skarp denna motsättning är. För varje dag som går, och vartefter antalet fall ökar, blir det allt mindre troligt att vi efter en period av karantän och social distansering någonsin kommer att återgå till det ”normala” före 2020. Istället varnar personer som ordföranden för den amerikanska centralbankens avdelning i St Louis för att USA inom några månader kommer att drabbas av 30-procentig arbetslöshet, en siffra som till och med överträffar den Stora depressionen.

In i denna bräsch rusar vänstern, som åtminstone kan försöka att ta itu med krisen i tillräcklig omfattning. Nu är det dags för en sorts ”katastrofsocialism” – vår motsvarighet till den ”katastrofkapitalism” som Naomi Klein har pekat ut, och där en omedelbar kris används som förevändning för att genomdriva grundläggande strukturella förändringar.

Denna uppgift är särskilt brådskande, eftersom det inte är den enda radikala lösning som erbjuds. Inom den härskande klassen – med centrum i det Republikanska partiet, men inte bara där – växer det fram något som vi kan kalla Dödspartiet.

I min bok *Fyra framtider* funderade jag kring olika utvägar från kapitalismen, inom ramen för en ekologisk kris och snabba teknologiska förändringar. Som jag trodde då och tror än idag, så är frågan i grunden inte om kapitalismen kan räddas i något som liknar dess tidigare former. Det kan den inte. Frågan är vad som efterträder den, och svaret på den frågan avgörs i sin tur av politik – av klasskamp.

En av de ”framtider” jag tänkte ut kallades ”utrotning”. Dess utgångspunkt var iakttagelsen av en av kapitalismens viktigaste historiska motsättningar: å ena sidan är kapitalisterna beroende av arbetarklassen för vårt arbete, som är den grundläggande källan till deras profiter. Men å andra sidan är cheferna rädda för arbetarna, som kan vara farliga och starka just på grund av att de är oundgängliga, och har förmågan att sätta stopp på ekonomin.

Under denna kris ser vi återigen denna styrka – speciellt i de viktiga sektorer som är förknippade med den sociala reproduktionen, som utbildning, livsmedelsdistribution och givetvis sjukvård. Men vi ser också illavarslande tecken på vad som händer när stora delar av arbetarklassen ur kapitalets perspektiv blir överflödiga och kommer att betraktas mer som en börda än en motor för kapitalackumulering.

I *Fyra framtider* belyste jag automatiseringen som en kraft som skulle kunna leda till en stor grupp överflödiga arbetare, och detta spöke lurar fortfarande bakom den nuvarande krisen. Men den mer omedelbara fråga som hänger samman med COVID-19-pandemin, är den stora mängd människor som den härskande klassen betraktar som för gamla, för sjuka eller på andra sätt alltför icke produktiva för att vara lönsamma.

För Dödspartiet börjar själva pandemin verka ekonomiskt användbar, och de åtgärder som krävs för att bekämpa den kan komma att betraktas som värre än sjukdomen – och ur kapitalackumuleringens snäva perspektiv kan de mycket väl vara det.

Antydningar om Dödspartiets plattform 2020 började uppstå nästan så fort bredare kretsar började inse COVID-19:s verkliga farlighet. I början av mars tog [den ekonomiska nyhetskanalen] CNBC:s ankar Rick Santelli – som också är känd för att ha dragit igång den reaktionära ”Tea Party”-rörelsen – till orda för att varna för att överreagera på viruset. ”Det kanske vore bäst om vi gav det till alla”, föreslog han, ”så skulle det vara över på en månad.” Som Adam Kotsko konstaterar, så utnyttjar Santelli ett drag av sadism som sedan länge har lockat de rika, och tyvärr också en del arbetare.

Santellis kommentar möttes av chock och avsky, men det har inte hindrat den från att fortsätta att genomsyra högre kretsar inom regeringen och media. Hur ska vi annars förstå den brittiska

regeringens misslyckade tanke att sträva efter "flockimmunitet" genom att ha ett slappt förhållningssätt till pandemin, och där Boris Johnsons rådgivare Dominic Cummings sägs ha funderat högt att "om det betyder att några pensionärer måste dö, vad synd".

Nu förefaller det som om denna uppfattning har blivit populär som Dödspartiets sunda förnuft på båda sidor om Atlanten. President Trump har olycksbådande tweetat att vi "KAN INTE LÅTA BOTEMEDLET BLI VÄRRE ÄN PROBLEMET". Trump upprepade Goldman Sachs' ordförande Lloyd Blankfeins uppfattning, som retar upp sig över att "ekonomin krossas", och föreslår att vi "inom några veckor ska låta de med lägre risk för sjukdomen få återvända till arbetet".

Wall Street Journal har skrivit liknande på ledarplats, och *New York Times* rapporterar att republikanerna har "vädjat till Vita huset att hitta sätt att få igång ekonomin igen, eftersom finansmarknaderna fortsätter att rasa neråt, och antalet förlorade arbeten i april kan vara miljontals".

Men denna uppfattning är inte begränsad till republikanerna. I helgen publicerade samma *New York Times* två debattartiklar som förde fram liberala versioner av Dödspartiets ståndpunkt, att det är mindre viktigt att få kontroll över pandemin än att återuppliva ekonomin – och en av dem var givetvis den allestädes närvarande, han-med-dåliga-uppfattningar, Thomas Friedman.

Friedman vill varken tala med experter på området eller överväga grundläggande förändringar av det kapitalistiska status quo, och plockar bara russin ur kakan från en vänligt inställd forskare för att påstå att vi på några veckor kan återgå till det normala och helt enkelt "låta många av oss få coronaviruset, bli friska och gå tillbaka till arbetet". Gregg Gonsalves från Yale School of Public Health tweetade ilsket: "social distansering kommer att skada många människor men också förhindra mängder av dödsfall ... varför inte fundera på hur vi ska mildra senare ekonomiska skador istället för att förvärra en epidemi?"

Vi vet förstås varför. "Att mildra senare ekonomiska skador" skulle innebära förändringar av vårt samhälle som skulle hota kapitalismens status quo. Vilket för sådana som Lloyd Blankfein och Thomas Friedman mycket väl skulle kunna vara slutet för världen. För dem är följaktligen Dödspartiet det enda rimliga förhållningssättet, oavsett hur grymt det kan verka.

Hur makaber denna strategi är kommer att bli tydligt först när det är försent, när sjukhusen är fyllda och både sjukvårdssystemet och ekonomin kollapsar. Då kommer de att bli tvungna att hitta en retorisk strategi som kan befria alla från Friedman till Trump för att ha fört fram nonsenslösningar och mirakelkurer. Det är därför Dödspartiet också är det personliga ansvars parti – inte deras förstås, utan vårt. Makthavarna kommer att hållas oskyldiga, och de rika kommer sorgset att beklaga de lägre klassernas idioti. Om bara inte några gamla kompisar hade festat i Miami Beach så kunde alltihopa ha förhindrats.

Man håller redan på att lägga grunden till denna strategi att skylla på offren, när ledare uppmuntrar oss att peka ut varandra för att vi inte isolerar oss tillräckligt, istället för att skylla på dem för att de hanterar krisen i kapitalets istället för folkets intresse. Jag säger inte att inbördes påtryckningar för social distansering är något dåligt eller onödigt – just nu är det ett av de enda verktyg vi har för att överleva.

Men det går inte att missa kontrasten mellan New York-guvernören Andrew Cuomos uppläxning av New York-bor om att stanna hemma, samtidigt som de fortfarande försöker skära ner på Medicaid mitt under en pandemi, eller när USA:s chef för den allmänna sjukvården varnar för att "det är inte tillräckligt många därute som tar det här på allvar", samtidigt som den person som verkar ta situationen på minst allvar är hans chef i Vita huset.

Socialister har alltid hävdad att mänskliga behov ska gå före profiter, att aktiemarknaden inte är ekonomin och att vi måste göra en fullständig omvandling av ekonomin som utarmar arbetande människor och förstör planeten. Det budskapet kommer bara att bli mer trängande när våra motståndare inom olika delar av den härskande klassen – vissa sorgsna, andra förtjusta – drar slutsatsen, att inför alternativet mellan förlust av profiter eller förlust av liv, så väljer de döden.

Peter Frase Peter Frase är skribent och författare och har bland annat skrivit boken *Fyra framtider: visioner om en postkapitalistisk värld*. (sv övers 2017). Artikeln tidigare publicerad i *Jacobin magazine*. Översättning: Göran Källqvist.

Apartheid i Coronans tid

Miko Peled

Internationalen 3/4 2020

I Israel råder apartheidmentalitet i såväl den parlamentariska politiken som i svaret på Covid-19-viruset menar Miko Peled, en författare och människorättsaktivist som är född i Jerusalem.

Ännu en gång vinner Benjamin Netanyahu stort inom israelisk politik. Trots att hans främste motståndare, den tidigare arméchefen Benny Gantz, fick mandat att bilda och leda en koalitionsregering lyckades Netanyahu, som är åtalad och antogs vara på väg ut, locka till sig Gantz, splittra oppositionspartiet Blåvitt, hindra koalitionen från att bildas, och bli kvar på toppen.

Efter en exempellös oväntad framgång lyckades den arabiska Gemensamma listan, en koalition mellan fyra huvudsakligen palestinska politiska partier, erövra femton platser i det israeliska Knesset. Det gjorde dem till det tredje största blocket i den lagstiftande församlingen. De hade som utgångspunkt att stöda en regering under Gantz, men inte delta i en koalitionsregering. Det är en enorm gest från den Gemensamma listans sida, eftersom deras väljare huvudsakligen är israeliska palestinska medborgare, landets mest förtryckta invånare.

Det var en stunds ljuva illusioner när Gantz, tack vare rekommendationer från medlemmar i den arabiska Gemensamma listan, fick mandat att bilda regering och bli den första politiker på mer än ett decennium att få bort Netanyahu från premiärministerposten. Men det ögonblicket varade inte länge. Det var naivt att tro att en israelisk politiker skulle gå med på att förlita sig på palestinerna för att gynna sin politiska karriär – det skulle bli en fläck som han aldrig skulle få bort. Det var också naivt att tro att det fanns någon inom israelisk politik som inte skulle bli överlistad av Netanyahu.

Gantz är en god soldat, han hade en lång karriär i den israeliska arméns tjänst som avslutades med fyra år i dess ledning. Under hela sin karriär var Gantz ansvarig för ett oräkneligt antal döda och skadade palestinier och obeskrivlig förstörelse över hela Palestina och Libanon. Som arméchef ledde han de israeliska väpnade styrkorna under två blodiga massakrer i Gaza: en i november 2012 och en annan på sommaren 2014. Den andra var kanske den värsta massakern på palestinier som någonsin har begåtts av Israel. Den varade i mer än 50 dagar under vilka 2 500 palestinier mördades och tiotusentals skadades.

Fortfarande en god soldat lydde Gantz nu Netanyahu, som var hans chef medan han bar uniform. Han splittrade lydigt sin egen politiska allians, Blåvitt, offrade sina politiska allierade och vände ryggen åt sina väljare. Han svek också det enda vallöfte som till att börja med fick honom vald: att avsätta Netanyahu.

Ingen sionistisk politisk ledare kommer att förlita sig på ett palestinskt parti. Det beror på att apartheid i Israel inte bara är ett regeringssystem, det är ett sinnestillstånd. Israels rasism är djupt institutionaliserad och djupt personlig, så mycket att en karriärpolitiker, i detta fall

Benny Gantz, gav upp chansen att bli premiärminister eftersom det innebar att han skulle bli tvungen att förlita sig på Israels palestinska medborgare.

En kritik som har riktats mot Gantz var att hans koalition skulle komma att förlita sig på medlemmar i den arabiska Gemensamma listan, även om de hade gjort klart att de vid en omröstning aldrig skulle rösta för ännu ett angrepp mot Gaza. Dessutom är medlemmar i den Gemensamma listan mot Trumps så kallade fredsplan, och det är känt att de stöder palestinska fångar som sitter i israeliska fångelser.

Den hyllade israeliska författaren David Grossman, som betraktas som ledstjärna för den "sionistiska vänstern", uppmanade Gantz att arbeta med den Gemensamma listan, men tillade "även om jag anser att en del av deras politik är förkastlig".

I ljuset av COVID-19 utbrottet har den israeliska regeringen krävt allvarliga begränsningar av rörligheten, och har inskränkt israelernas livsstil i en omfattning som de aldrig tidigare har upplevt. Det sägs att regeringen via sin underrättelsetjänst samlar information om israeliska medborgare som har viruset, och det har lett till en del invändningar. Det genomförs i själva verket flera kampanjer nu som kräver att "Rörelsefriheten" ska återställas och att underrättelsetjänsten inte ska samla ihop data.

Fem miljoner palestinier som inte befinner sig mer än några kilometer från israelerna bor i getton, för att inte säga koncentrationsläger, och i skuggan av den israeliska underrättelsetjänsten, och ingen har någonsin hört israeliska krav på att de ska få mer rörelsefrihet eller att förtrycket av deras rättigheter ska upphöra.

Tel-Aviv maraton gick nyligen av stapeln, precis när coronaviruset började spridas, och alla utländska löpare förbjöds delta. 40 000 israeliska löpare deltog och inte ett ord sas om avspärrningarna, arresteringarna, vattenrestriktionerna och bristen på rättigheter för de miljontals palestinier som bor några kilometer därifrån.

Det blir ännu värre. Till och med sedan coronavirusutbrottet började fortsätter de israeliska myndigheterna att riva ner hus, arresterar minderåriga och skjuta demonstranter, och israeliska bosättargång fortsätter att terrorisera palestinier. En video som filmades av en fotograf från människorättsgruppen B'tselem visar bosättare och soldater som skjuter mot palestinier som försvarade sina hem mot ett angrepp av bosättarligheter. Armén arresterade fotografen och tog hans kamera.

I an-Naqab [som på svenska ofta skrivs ut i sin hebreiserade form: Negev], där mer än 100 000 palestinska beduinerna som är medborgare i Israel bor i "icke erkända städer", har COVID-19 förvandlat en förfärlig situation till en hotande katastrof. I och med att de israeliska myndigheterna inte erkänner dessa städer, så har de inte tillgång till ens den mest grundläggande samhällsservice som rent vatten, tillfartsvägar eller elektricitet, än mindre hälso- och sjukvårdstjänster.

Alla de palestinska beduinerna i an-Naqab är medborgare i Israel. De bor trångt eftersom de förhindras att bygga. De som vågar sig på att bygga fruktar hela tiden att husen ska rivas och att de ska fördrivas från sin mark. Dessa förhållanden gör det omöjligt att vidta ens de mest basala försiktighetsåtgärder som behövs för att stoppa spridningen av corona.

Skolorna är stängda, och den israeliska utbildningsministern tillhandahåller lektioner till israeliska medborgare över Internet, men mer än 50 procent av de palestinska medborgarna i Israel lever under fattigdomsgränsen och har inte tillgång till Internet. I Naqab har 70 procent av studenterna inte ens tillgång till elektricitet, än mindre wifi.

Apartheiden i Israel lever och frodas, och det gör även den man som leder den, åtminstone för tillfället.

Översättning: Göran Källqvist. Tidigare publicerad i *Mintpress News*.

Nej till militarismens klor och kasernernas dödsläger

Håkan Blomqvist

Internationalen 30/3 2020

”Som de flesta klubbisterna ligga sjuka, kunde vi tyvärr ej följa vår kamrat till graven.”

Notisen från Älvkarleös socialdemokratiska ungdomsklubb senhösten 1918 antydde något om vidden. Spanska sjukan, eller bara spanskan, hade återkommit med förödande följder. Under oktober och november rapporterades bortåt hundrafemtio tusen fall i Sverige av den farsot som tycks ha inletts bland amerikanska trupper på väg till västfronten, kanske redan under sensvåren. Därpå hade den spridits med rasande fart från löpgravar och truppförflyttningar till underhållslinjer och transporter. I juli konstaterades de första fallen i Sverige och Medicinalstyrelsen kunde i slutet av månaden summera dem till tiotusen.

Vad som skulle utvecklas till den mest dödliga pandemin sedan digerdöden på 1300-talet hade länge mörkats av krigscensuren. Utom i Spanien som stod utanför världskriget. En aggressiv influensa mitt under sommaren var ovanligt. Men att influensor krävde offer var ingenting nytt. ”Ryska snuvan” eller ”Petersburgsinfluensan” vintern 1889-90 med hosta, huvudvärk, feber och ”mattighet” hade varit särskilt allvarlig, även i Sverige. ”Den har inträngt i hemmen, i kasernerna, på verkstäderna, i fabrikena, kort sagt överallt”, rapporterade Dagens Nyheter i december från Stockholm. Den ”ovälkomna julgåfvan” härjade på sjukhusen, hos brandkåren och andra yrkesgrupper och de smittades antal, bara i huvudstaden, kunde räknas i tusental, ”och hvarje dag kräver nya offer”. Det var bara några månader efter att det socialdemokratiska partiet grundats i Stockholm och farsoten räknades antagligen in som bara en av alla klassamhällets jävligheter av nöd och elände.

Socialistungdomen drabbades hårt av spanska sjukan 1918-20

Den okända "bacillen"

Influensaviruset trettio år senare var av en annan kaliber. Vad som kallades "bacillen" – existensen av virus var ännu inte klarlagd – åstadkom ett galopperande och snabbt sjukdomsförlopp med lungödem – vätska i lungorna – eller bakteriell lunginflammation med hög dödlighet. Till skillnad från Ryska snuvan som framförallt dödat åldringar och skröpliga slog spanskan rakt in bland unga och aktiva. Virusets åstadkom nämligen en luftvägsinfektion som utlöste överreaktion hos ofta friska människors immunförsvar, vilken i sin tur rev ner hindren på vägen ner mot lungorna. Mekanismen var ännu obekant, antibiotika hörde till avlägsen framtid. Vaccinering mot smittkoppor gällde sedan 1800-talet, men influensa, vad låg bakom den?

Att året 1918 i vår tids Coronadagar skulle bli ihågkommet för spanska sjukan var till för bara några veckor sedan otippat. Det var ju istället det demokratiska genombrottet genom riksdagsbeslutet den 17 december om allmän och lika rösträtt för män och kvinnor, vi förberedde oss för att fira.

Bortsett från medicinhistoria och personliga biografier har spanskan inte uppmärksamats mycket i historieskrivningen, inte heller i den arbetarhistoriska – trots att en så stor del av dess tiotals miljoner offer världen över hörde till de arbetande och fattiga samhällsklasserna. Pandemin har snarare setts – och sågs – som en naturkatastrof knuten till världskrigets umbäranden. 1918, det är ju framförallt året av nöden, revolutionerna och till sist, freden.

Uppgivenheten

När förstamajdemonstranterna samlades i vårsolen på Gärdet i Stockholm 1918 hade förhoppningarna och mobiliseringen från året innan bedarrat. Den gången hade kanske hundratusen, en fjärdedel av huvudstadens befolkning, mött upp för att hylla den ryska revolutionens fredslöfte bland kraven på bröd och rösträtt. Hungerrörelsen svepte över landet och maktens boningar skakade. Allt tycktes möjligt. Men ett år senare hamrade världskriget vidare, hungern hade förvärrats och den finska arbetarrörelsen just krossats genom det blodiga nederlaget i inbördeskriget. Högern som i Sverige förlorat regeringsmakten till liberaler och socialdemokrater blockerade effektivt varje rösträttsreform. Trötthet – kanske uppgivenhet – rådde i den arbetarrörelse som splittrats våren innan. Var det tjugofemtusen som lyssnade till Anna Lindhagen i majsolen? Nej bara sextontusen, sa polisen. Men även den borgerliga medborgarfesten på Skansen hade krympt.

Att håglösheten måste brytas var självklart, åtminstone för socialdemokratiska ungdomsklubbister som förberedde sommarens agitationsturnéer. Nu skulle hundratals upplysningsmöten hållas och nya klubbar bildas landet runt. Utflykter i det gröna, brev- och vykortsaftnar med högläsning, kamratmöten, basarer och socialistiska studiecirkel mot ”kortspelsraseri” och militarism stod på dagordningen. Det socialdemokratiska ungdomsförbundet som ställt sig på vänsterns sida vid partisprängningen 1917 samlade bortåt tjugotusen medlemmar. Det var dags att mobilisera för freden och revolutionen.

Stormvarning

Om utbrottet av spanskan i juli först beskrevs som ganska mild trots många smittade kom augusti med påbud om något helt annat. Strax inför ungdomsförbundets stora kampanjsättning, ”Röda veckan” sista veckan i augusti, började dödsrunor publiceras i förbundets veckotidning *Stormklockan*. Tidningen som under sin legendariska paroll ”Ljus över landet, det är det vi vilja”, hade tio år tidigare avlöst Fram som språkrör för den mer revolutionärt och antimilitaristiskt sinnade socialistungdomen. Här var den generation som tog upp striden mot ”partihögerns” borgfred och patriotism under världskriget och inspirerades av Oktoberrevolutionen i Ryssland. Många av dem skulle längre fram bli kommunister – åtskilliga inte leva så länge.

Inledningsvis beskrevs de sjuka och avlidna kamraterna som offer för lungsoten – proletärsjukdomen TBC som ständigt härjade i arbetarhemmen. ”En kamrat ur ledet”, kunde också gälla en klubbist som avlidit i ”svältens Sverige” eller av lunginflammation. Just agitationskampanjen i augusti sammanföll med vad dagens folkhälsomyndighet nog skulle beskrivit som inledningen av ”stormen”. Ytterligare något tiotusental insjuknade under månaden och över sexhundra avled. Spanskan blev varningsordet för dagen och tidningarna började fyllas av rapporter om smittade och döda, liksom av grubblerierna från medicinsk expertis, vad var detta? Hur borde det hanteras?

Tidigt varnade företrädare för läkarsällskapet att smittan spreds i trängsel, i ransoneringens potatisköer där husmödrar fick vänta i timmar, i trångboddhet – arbetarstadsdelen Södermalm i Stockholm hade över tjugofemtusen inneboende, en fjärdedel av befolkningen i små kyffen med usla sanitära förhållanden. Nöjesetablissemangen kunde förstås vara smittkällor liksom skolorna och fängelserna, men framförallt landets regementen. Just i augusti väcktes från läkarhåll frågan om att inställa eller skjuta upp årets militärövningar. Men regeringen, liberaler och socialdemokrater, beslutade att inte ge uppskov efter inrådan av militärledningen. Tiotusentals värnpliktiga inkallades till vad som skulle bli smittans eldorado.

Bland unga beväringar på landets regementen spreds spanskan snabbt och antalet dödsfall sköt snabbt i höjden. Från garnisonssjukhuset i Boden skrev en ung löjtnant till sina föräldrar: ”Folket dör trööstlöst mycket. Varje dag och natt är det någon som dör, och då det var som värst var det 26 på ett dygn. Mitt kompani är hårdast åtgånget: 28 döda.”

Militarismens offer

Då var vi inne i början av september. *Stormklockan* hade i augusti börjat kalla sina unga döda klubbister för ”militarismens offer” och skrev dem på ”militarismens konto.” Första veckan i oktober, månaden med nära tiotusen döda, inledde förbundet en kampanj mot alla inkallelser och militärövningar. Utan att då alls ha en uppfattning om dödstalens totala storlek tog ungdomsförbundet stöd av de läkare som varnat för utvecklingen på de militära förbanden. Nu fanns ingen tid att förlora. Landets ungdom måste resa en ljungande protest mot alla inkallelser. De som stod på tur att inkallas till ”kasernerna – dödslägren”, måste förklara att de inte ville in i militarismens klor eller sättas upp på dödslistorna, ”vi vilja ej bli smittoförare till släkt- och kamratkretsarna.”

Om inte regeringen som själv kallade sig vänster och inräknade fyra representanter för socialdemokratin, gav med sig måste de hårdaste åtgärder vidtas. Regeringen fick inte tvinga ungdomen till döden i ”kasernernas pesthårdar”. I sista hand, manade förbundet, var det ungdomarna själva som hade att bestämma om de skulle möta döden i spanska sjukan under militärövningarna eller förklara: ”jag n-r inställa mig!” Det kryptiska n-r stod för ”nekar” – en öppen uppmaning till värnpliktsvägran hade omedelbart fått tidningen indragen.

Som företrädare för tusentals värnpliktiga medlemmar manade förbundet regeringen att stå emot de militära myndigheterna. Vid denna tidpunkt, i mitten av oktober, återgav *Stormklockan* pressuppgifter om 34 000 sjukdomsfall på förbanden och 444 döda. I verkligheten var de fler. Av drygt 117 000 värnpliktiga som inkallades efterhand från juli månad insjuknade bortåt femtiotusen fram till uttryckning året därpå. Nära tusen av dem avled, de flesta under hösten, så gott som alla var i de sena tonåren och tjuugoårsåldern. Först efterhand inställdes fälttjänstövningar men besluten hänsköts till förbandscheferna.

Dödslistan

Under senare delen av oktober införde *Stormklockan* den stående spalten ”Spanska sjukans dödslista. Farsotens härjningar i vår kamratkrets”. I dödsrunor, ofta med bild, skrev klubbarna om kamrater som ryckts bort, vecka efter vecka. Och långtifrån alla rörde värnpliktiga. Här var både ledande klubbister och ”präktiga kamrater” från ledet, män och kvinnor. ”Hon är icke längre bland oss! Kan ni fatta det, kamrater?” förtvivlade ungdomsklubben i Hörby inför Ellida Bäcks bår. Under strålände höstsol och med florbhängt standar fördes sjuttonåriga Lilly Hammarbäck i Kungsgården till sista vilan där en kvinnlig klubbist tolkade kamraternas saknad. Tjuugoårige Valentin Andersson i Kristinehamnsklubben hade alltid varit ett föredöme för sina kamrater. Gustav Rusette, 25 år, i Skeboklubben, glad och hurtig med outtröttlig energi, följdes av sina fackföreningskamrater. Kamrat Martin Andersson, 22 år, hade varit en av ”rörelsens bästa krafter” i både ungdomsförbundet och arbetarkommunen i Hällestad. Malforsklubben tvingades under samma dag begrava två av sina unga kamrater som smittats på regementet, klubben i värmländska Björneborg begravde tre ”av våra unga kämpar”. Spanskan ”härjade alldeles förfärligt” på orten, skrev klubben, med 34 dödsfall i oktober hade nära fyra procent av befolkningen avlidit. Sikfors, Askersta, Vii, Jerfed, Skutskär, Norrmalm, Stenkullen, Vittinge, Robertsfors, Värnamo, Spånga, Långed – klubbarnas ortsnamn flimrar förbi.

”**Kamrat!** Vi ägna dig nu vår sista hyllning”. Avskedet till Ellen Johansson, 24 år, i Vänersborg fångar sorgen men också viljan. ”Din högsta önskan var att vinna de oförstående för socialismen. Må detta sporra oss till nya kraftiga tag för vår ungdomsrörelse. Endast så kunna vi värdigt hedra den fallna stridskamraten. Tack och farväl.”

Massmobilisering

De ökande dödstalen över unga klubbister medförde inte alls en nedtrappning av verksamheten. Smittans kulmen i oktober och november med sammanlagt över 19 000 döda följt av decembers 5 000, sammanföll tvärtom med en av svensk arbetarrörelsens största mobiliseringar när världskriget följdes av ”världsrevolutionen”. Första veckan i november störtades Österrike-Ungerns habsburgska dubbelmonarki, veckan därpå det tyska kejsardömet. Dagen efter kaiser Wilhelms abdikation den 9 november anordnade Stockholms arbetarkommun en massdemonstration med tiotusen deltagare för bröd och rösträtt. Samma dag manade ungdomsförbundet: Nu eller aldrig! Bilda arbetarråd, soldatråd och lantarbetarråd med alla platsens arbetare och värnpliktiga. ”Tiden hastar! Var beredd! Den revolutionära kampen måste föras vidare. Nu stundar Ragnarök för den gamla världen”. Den 11 november trumpetade socialdemokratiska vänsterpartiet ut den berömda appellen ”Fram för den socialistiska republiken!” stödd på arbetar-, soldat- och bonderåd i hela landet. Genom en ”massaktion” – läs revolution – skulle högerens motstånd mot den allmänna rösträtten brytas. Och över hela

landet organiserades massmöten med tiotusentals arbetare och unga av såväl den socialdemokratiska vänstern som det gamla socialdemokratiska partiet. Högerns motstånd vek till sist inför hotet om revolution även i Sverige och kompromissen slöts om allmän rösträtt med monarkin och första kammaren kvar. Om smittan spreds i massaktionerna får man nog påstå att det demokratiska genombrottet i Sverige krävde ett antal tusen liv.

Spanskan härjade även under våren 1919 men med lägre dödstal. Den återkom dock i februari 1920 med skräckinjagande följder för Norrlands glesbygder. Redan under den tidigare vågen hade rallare och skogsarbetare drabbats hårt i baracker och timmerkojor där ingen hjälp stod att få. Från marknader i Arjeplog och Arvidsjaur spreds smittan vårvintern 1920 till ödemarksbyar och samiska bosättningar. I fjällbyn Sadenåive vid Pite älv drabbades en familj skogssamer med tragiska följder. Av hushållets elva personer, vuxna och barn, överlevde endast tre. En sjuksköterska på skidor mötte mor och barn döda på köksgolvet varefter två överlevande barn avled under transporten till den avlägsna grannbyn.

Socialism och samhällsansvar

Arbetarrörelsen och socialistungdomen nonchalerade inte spanskan, tvärtom satte den starka avtryck i både rörelsens och de enskilda medlemmarnas liv – och död. När ungdomsförbundet gjorde bokslut över verksamhetsåret hade mängder av klubbar upphört. Två hela distrikt tycks inte längre ha kunnat inrapportera sin verksamhet, många av de ledande kamraterna på klubb-nivå var borta. Men att de unga socialisterna och arbetarrörelsen i stort skulle ha smittskydds-isolerat sig från varandra och avbrutit verksamheten fanns aldrig på kartan. ”Kamrater! Besök alltid, såvitt möjligt är, klubbens möten! Sprid förbundets litteratur bland vänner och bekanta!”, löd maningarna mitt under smittans kulmen och *Stormklockan* fylldes under hela perioden av rapporter i ord och bild från nya klubbars samkväm, utflykter och möten – i Granhed, Stendalen, Baggå och Essvik.

Åtgärder mot smittan var inte en fråga främst för regeringsnivå där liberaler och socialdemokrater styrde. Sjukvård och smittskydd gällde det kommunala och möjligen regionala. Här rådde föråldrad epidemilagstiftning från kolerans 1800-tal, förberedelser för något av spanskans omfattning saknades helt. På några håll, särskilt i svårt drabbade Östersund, förbjöds dans, lek och allmänna sammankomster, i Gävle infördes vädringstvång i offentliga lokaler. Höstterminen sköts fram för folkskolan i några städer och särskilt smittade skolklasser stängdes ner. I Göteborg infördes begränsningar av antalet passagerare i spårvagnarna,

i Karlshamn inskränktes för en tid religiösa sammankomster. Sjuksköterskeföreningar värvade frivilliga, gymnastiksalar och lokaler ställdes om till provisoriska epidemisjukhus.

För arbetarrörelsens radikala krafter sågs smittan som en ödesdiger kombination av natur, krig och militarism. Åt naturen kunde inte mycket göras, men åt borgarsamhället och krigen. Bristen på sjuksköterskor och hälsovård kritiserades, liksom att myndigheterna inte lyssnade på läkarvetenskapen. Socialistiska åtgärder skulle medföra ett slut på livsmedelsköer, trångboddhet och armod där smittsamma sjukdomar frodades. En sådan förändring var att samhället, inte överklassens välgörenhetsföreningar, skulle överta ansvaret för människors välfärd.

När ytterligare en våg av spanskan drabbade Stockholm under våren 1919 efterlyste förste stadsläkaren ökade resurser till vården. Sjukhusen var fulla och många drabbade saknade försörjning. I stadsfullmäktige föreslog rösträttskvinnan och liberalen Emilia Broomé att trettio-tusen kronor skulle anslås till "Föreningen för Välgörenhetens Ordnande" att fördela bland de familjer som drabbats av spanskan. Både socialdemokrater och vänstersocialister vände sig emot förslaget. Det var staden som genom sin kristidskommitté skulle fördela resurserna. Ruth Gustafsson, legendarisk ledare för de socialdemokratiska kvinnorna och kollega med Broomé i den kvinnliga rösträttsrörelsen, gick till storms mot den avskydda borgerliga välgörenhetsinställningen. Det handlade om rättigheter inte allmosor, om samhällsansvar inte de rikas samvetsfrid. Och så blev det. Fullmäktiges nya arbetarmajoritet efter vårens kommunval med allmän och lika rösträtt, gjorde vården till samhällsfråga under trycket av spanskan. Och liberaler och socialister gick skilda vägar.

Spanska sjukans härjningar krävde till sist över 37 000 liv i Sverige av de kanske sexhundra-tusen som insjuknade – i en befolkning på inte ännu sex miljoner. I många enskilda människors liv kom minnet av spanskan och dess offer att överskugga världspolitiska omvälvningar, demokratiska genombrott och Versaillesfreden, liksom kommunistiska internationalens och Sovjetunionens tillkomst under de år smittan grasserade. Och omvänt, för det politiska livet och historikerna kom spanskan att höra till en annan historia om mikrober, epidemier och hälsa.

Men är det för djärvt att tänka sig att den pandemi som krävde långt fler liv än världskriget självt, siffran femtio miljoner har föreslagits, skulle haft något att göra med slutet för en epok och inledningen på en ny, både löftesrik och skrämmande.

Bara en tanke, inför vår egen tids oro.

Det finns en del skrivet om spanska sjukan även på svenska. **Margareta Åmans** *Spanska sjukan – Den svenska epidemin 1918-1920 och dess internationella bakgrund* är en doktorsavhandling vid Uppsala universitet 1990. Här finns också ett antal universitetsuppsatser om krishantering under spanskan på lokala nivåer, av bl a **Daniel Beckman** och **Pähr Gustafsson Ahl** vid högskolan i Gävle (se Diva). Populärhistoriska skildringar är bl a *Folkets farsoter och kungarnas krämpor* av **Christer Nilsson** och *Jakten på massmördaren som kom undan – I spåren av Spanska sjukans virus och andra pandemier* av **Lars Gunnar Erlandsson**, båda på Carlsson bokförlag. Och så förstås många artiklar i historiska tidskrifter, släktforskarforum och hembygdsminnen.

Ny tid

Över tusen döda i coronaviruset i Belgien – situationen bland de värsta i Europa

Dan Helenius

Ny tid 2/4 2020

I skuggan av de väldiga katastroferna i Spanien och Italien har coronaläget i Belgien försämrats stadigt.

På torsdagen meddelade landets hälsovårdsmyndigheter att över tusen personer dött i epidemin i Belgien. Drygt 15 000 fall av covid-19 har konstaterats i landet.

Belgien är därmed ett av de värsta drabbade länderna i Europa om man tar befolkningens mängden i beaktande.

Tidigare i veckan meddelade belgiska myndigheter att en 12-årig flicka fanns bland de omkomna. Men merparten av offren är liksom i andra länder äldre.

– 93 procent av dödsoffren är personer över 65, sade regeringens hälsovårdstalesman Emmanuel Andre på torsdagen.

Under de senaste dagarna har de flesta nya fallen konstaterats i Flandern.

Belgiska myndigheter hoppas att landet närmar sig epidemins kulmen, men läger kommer att förvärras ytterligare under den närmaste tiden.

– Antalet fall i vårt land ökar och trenden kommer att bli mer akut under de kommande dagarna. Antalet personer i behov av sjukhusvård kommer också att öka, uppger den belgiska hälsovårdsmyndigheten på sin webbplats.

Belgien har infört liknande restriktioner som många andra europeiska länder för att bromsa coronapandemin.

Landet har infört ett begränsat utegångsförbud, stängt skolorna och förbjudit publikevenemang. Restauranger och barer har också stängts, med undantag för de kök som erbjuder hämtmat.

Över 900 döda på ett dygn i USA men Trump vägrar fortfarande att utlysa nationella karantänregler

Song-Hak Ra

Ny tid 2/4 2020

USA har för första gången registrerat över 900 dödsfall under en dag på grund av coronapandemin. Sammanlagt har över 5 100 insjuknade avlidit och man har bekräftat över 215 000 coronafall, vilket är överlägset mest i världen.*

President Donald Trump vägrar ändå fortfarande att utlysa nationella karantänregler, trots att han har utlyst katastroftillstånd i flera delstater. Trump överväger nu att stoppa alla flyg till sådana delstater, men han säger att beslutet är svårt.

- Vi tittar nog på det, men när man en gång gör det så stänger man en industri som behövs desperat, sade Trump.

Trump's rådgivare har förutspått att upp till 200 000 människor kan dö i USA, förutsatt att man vidtar strikta åtgärder över hela landet. Om inget görs så kan dödstalet till och med röra sig kring två miljoner varnar Vita husets experter.

- Vi kommer att uppleva några hemska veckor som börjar nu. Men amerikaner är inte förtvivlade och ger inte upp inför rädslan, försäkrade Trump i sin dagliga presskonferens om pandemin.

Både republikanska och demokratiska guvernörer vädjar till presidenten om enhetliga nationella regler för att folk ska isolera sig hemma och om att han ska förbjuda onödiga resor mellan delstaterna.

Unga dödsoffer

En av dem som avled under det gångna dygnet var ett sex veckor gammalt spädbarn i Connecticut som blev det yngsta dödsoffret i USA.

- Den nyfödda var Covid-19 positiv det har tester visat och det är absolut hjärtskärande, konstaterade guvernören Ned Lamont.

- Det är en påminnelse om att ingen är säker för viruset.

Coronaviruset har främst krävt äldre dödsoffer men under de senaste dagarna har det också kommit sorgebud om yngre offer, bland dem en 13-åring i Frankrike, en 12-åring i Belgien och en 13-årig pojke i Storbritannien. Ingen av dem lär ha haft underliggande hälsoproblem

Karantän i 38 delstater

Karantänregler av olika slag har införts i 38 delstater, främst i norra och mellersta USA och längs öst- och västkusten. Reglerna berör 260 miljoner amerikaner eller 80 % av befolkningen.

De folkrika delstaterna Kalifornien, Michigan, Florida och New Jersey har också sett en dramatisk uppgång i antalet smittade och avlidna.

Kalifornien har fått beröm för att det var en av de första delstaterna som uppmanade folk att isolera sig, men det värsta ligger ännu framför oss, varnar guvernören Gavin Newsom.

* Siffrorna växer snabbt. Enligt [John Hopkins University Resource Center](https://www.jhu.edu/), som fortlöpande redovisar uppgifter om Covid-19, så var totala antalet döda 2/4 kl 15:00 (New York-tid = 21:00 svensk tid) över 5600 och antalet konstaterade coronafall över 236 000. *Tillägg morgonen 3/4:* Antalet döda under torsdagen uppges vara 1 169 och totala antalet överstiger 6000.

Han varnar för att man antagligen kommer att lida akut brist på livsviktiga respiratorer inom sex veckor.

- Vi är i en helt annan plats för tillfället än New York, men vi kommer inte att förbli där om folk inte gör sitt och fortsätter att upprätthålla fysisk distans, säger Newsom.

Offensiv

Jobbkris och ökad smittorisk

Per Olsson

Offensiv 1/4 2020

Det skulle krävas mer än 80 000 fler anställda för att komma tillbaka till samma välfärdsnivå som 1990 (Foto: Arbetsmiljöverket).

I Sverige ökar antalet smittade och döda, och ”allt fler kommunala verksamheter larmar om coronasmitta hos personal eller boende” (SVT Nyheter den 31 mars). Samtidigt blir bristen på skyddsutrustning och hygienmaterial allt mer akut, vilket allvarligt ökar risken för att ännu fler vårdanställda smittas. Lämnas bristen på skyddsutrustning utan åtgärd får skyddsombuden inte tveka att lägga ett skyddstopp för att skydda liv och hälsa, sin egen och andras. Om inte återstår arbetsvägran, vilket är en nödatgärd som diskuteras på flera arbetsplatser.

Efter decennier av nedskärningar och nyliberala avregleringar samt privatiseringar har det svenska samhällets motståndskraft mot kriser kraftigt försvagats. Det skulle krävas mer än 80 000 fler anställda för att komma tillbaka till samma välfärdsnivå som 1990.

Sedan dess har 100 000 vårdplatser försvunnit. Antalet intensivvårdsplatser med respirator har minskat kraftigt sedan början av 1990-talet. Då fanns det dessutom 2 100 extra respiratorer i förråd, idag inga alls.

Välfärden, samhällsekonomi, har aldrig återhämtat sig efter 1990-talets djupa ekonomiska och sociala kris. Istället följde återkommande stålbad samt ett ständigt fördjupat borgerligt

systemsifte. För storföretag och banker däremot följde en ny guldålder, om än skakig och kantad av kriser.

I mitten av 1990 låg den öppna arbetslösheten under 2 procent, drygt ett år senare hade den ökat till 10 procent. Antalet i arbete minskade under 1990-talskrisen med nära 600 000 individer, från 4,5 miljoner sommaren 1990 till drygt 3,9 miljoner årsskiftet 1993/94. Den låg ännu 1997 på samma låga nivå.

Efter den jobbslakten har arbetslösheten, även i konjunkturuppgångar, legat på en hög nivå. Den jobbkris som nu har inletts riskerar därför att inom kort bli betydligt värre än 1990-talets eller krisen 2008-2009.

Under mars månad har 36 800 personer varslats om uppsägning. Det är den högsta siffran någonsin. Men trots de dramatiska varselsiffrorna är antalet människor som riskerar att förlora jobbet betydligt högre. De tiotusentals visstidsanställda som redan har förlorat sina jobb syns exempelvis inte i Arbetsförmedlingens arbetslöshets- och varselstatistik.

Korttidspermitteringar och andra statliga stödinsatser ger lindring och respit. Men det är oklart hur många jobb som till sist räddas eftersom den ekonomiska krisen, som har fler orsaker än coronaviruset, tycks bli djup och långvarig.

Trots krisen, masspermitteringar och det statliga stödet vid korttidspermitteringar kommer flera storbolag att dela ut pengar till sina aktieägare i år.

Samtidigt som förhandlingar om korttidsarbete vid Sandvikkoncernen gick mot sitt slut röstade koncernstyrelsen för en aktieutdelning på 3,8 miljarder kronor. Lastbilstillverkaren AB Volvo, som får 300 miljoner kronor i månaden i statsstöd efter att ha permitterat 20 000 anställda, ska dela ut 10 miljarder kronor till aktieägarna i vår.

I detta avslöjas på nytt att allt tal om att vi alla sitter i samma båt är en tom floskel som bara syftar till att försöka dölja kapitalismens girighet och att kapitalisterna vill utnyttja krisen till att minska sina kostnader genom att dra ner på antalet anställda och försämra villkoren för de som blir kvar.

AB Volvos aktieutdelning på 10 miljarder kronor är lika mycket som den tillfälliga öppningen och höjningen av a-kassan kostar. Men även efter de föreslagna förändringar av villkoren kommer många att stå utan ersättning från arbetslöshetsförsäkringen, vilket kräver en ny extra arbetslöshetsersättning för de som förlorat sitt jobb och inte har a-kassa.

Under galgen har regeringen tvingats göra avkall på vissa av högerpolitikens åtstramningar, men stödinsatserna för att rädda jobb och förhindra en vårdkollaps är en droppe i havet jämfört med de hundratals miljarder kronor som ges i stöd och garantier till banker och storbolag. I Sverige sker nu en gigantisk bail-out av hazardspelare (bankerna och finansmarknaderna) ”samtidigt som vanliga människor och företagare lämnas i sticket. Det är bokstavligt talat livsfarligt”, skrev Andreas Cervenka i Dagens Industri den 27 mars.

Det är en politik som går helt på tvärs med vad som är nödvändigt och ett hinder för att genomföra den omställning som krisen har gjort akut. Som socialister säger vi istället: Det är superrika, banker och bolag som ska betala för de jobb- och välfärdssatsningar som krävs för att rädda vanliga människors liv och försörjning samt för en klimatomställning.

Rättvisepartiet Socialisterna och Offensiv står för:

- Facklig kamp för full kompensation till drabbade. Smittskydd och omställning av verksamheter efter behoven. 100 procent i sjukpenning, VAB, smittbärrpenning och permitteringspenning.

- Bygg omedelbart ut smittskyddet för vård- och äldreomsorgspersonal och andra utsatta arbetargrupper. Statlig produktion av skyddsutrustning och tester NU – ta över nödvändiga resurser från privata företag.
- Gratis vård till alla som vistas i Sverige – tillgång till vård är en mänsklig rättighet.
- Att stanna hemma förutsätter ett hem. Nej till alla vräkningar – bostäder åt alla! Hyresfria månader för hyresgäster för att kompensera i krisen.
- Massiv statlig satsning på att förstärka arbetet med smittspårning, virustester, desinficering och fri tillgång till handsprit på alla offentliga platser, kollektivtrafik och så vidare. Ställ om militära resurser till civila för dessa uppgifter.
- Utökad virustest till alla misstänkta fall så att hela hushållet kan sätta sig i karantän.
- Höj statsbidragen till regioner och kommuner med 50 miljarder NU till vård och omsorg i offentlig ägo utan vinstintresse. Stoppa alla nedskärningsplaner omedelbart och utveckla krisplaner under kontroll av vårdpersonal och fackföreningar för att snabbast möjligt kunna bygga ut vårdkapaciteten. Riv upp avskaffad värnskatt och RUT-avdrag – låt de rika betala.
- Ge vikarier i vården fast jobb. Tjänstledigt och ekonomiska incitament för sjukvårdsutbildade som har valt att jobba med annat, men som kan tänka sig att tillfälligt eller långsiktigt jobba i vård eller omsorg.
- Stoppa dränering av resurser genom marknadslösningar i vården – ta omedelbart över all privat, vinstdrivande verksamhet i offentlig ägo. Styr om från marknadstänk och byråkrati till vård. Nej till New Public Management och ”Just-in-time”.
- Förstatliga läkemedelsbolag, produktion av skydd och medicinsk utrustning för en planering av verksamhet efter akut behov idag och efter samhällets långsiktiga behov.
- Riv upp oroande inskränkningar i demokratiska rättigheter som riskerar att permanentas – försvara strejkrätten.
- Inför rätt för anställda på icke samhällsberande arbetsplatser att arbeta hemifrån alternativt att vara lediga med full lön i områden med virusutbrott.
- Stäng skolor, åtminstone i områden med smittspridning i samhället – med bibehållen fritidsverksamhet för barn med föräldrar med samhällsberande jobb inom t ex vården och för barn som särskilt behöver det.
- Inga uppsägningar eller lönesänkningar med coronaviruset som ursäkt. Facklig vetorätt mot varsel och organisationsförändringar. Nej till statligt stöd till storföretag med fulla kassakistor – statliga pengar ska gå till verksamhet och anställda. Hota med strejk för att stoppa alla aktieutdelningar. Stöd till småföretag, idrotts- och kulturbranschen istället för miljardbidrag till storbanker. Inför kortare arbetstid med full lön och fortbildningsmöjligheter om det uppstår brist på arbete.
- Öppna a-kassan – full kompensation för inkomstbortfallet vid arbetslöshet. Även till de som inte kvalificerar sig eller är medlem i någon a-kassa.
- Kamp mot all rasistisk nationalism och sexism. Arbetarrörelsen måste stå för enighet, internationell solidaritet och självständig arbetarkamp mot klasspolitiken som låter arbetare drabbas medan storföretagen får miljarder.
- Stoppa tvångsutvisningar – amnesti för alla flyktingar. Omvandla alla uppehållstillstånd till permanenta – uppehållstillstånd kan inte baseras på inkomstförsörjning när ekonomin krisar.
- Flygindustrin och andra fossilindustrier är inte hållbara även efter ett coronautbrott. Använd krisen för att förstatliga flygbolag, vidareutbilda anställda och ställa om till hållbara transporter. Gratis kollektivtrafik är redan tillfälligt infört på Stockholms bussar och bör utvidgas till hela sektorn. Påbörja genast en liknande klimatomställning vad gäller matproduktion, varuproduktion, energisystem, gruvnäring med mera.
- Avskaffa kapitalismens vinstjakt, rovdrift på människor och natur, toppstyrning och hemlighetsmakeri, som har gett viruset fritt spelrum och lagt grunden för dagens kris.

- Demokratisk socialistisk planering av ekonomin, där människors hälsa och välmående och ett hållbart förhållande till naturen prioriteras framför vinstintressen hos en liten superrik maktelit.

Spanien: Äldre lämnas att dö

John Hird

Offensiv 1/4 2020

På hela 25 äldreboenden i Madrid har äldre lämnats för att dö, efter att facken i veckor har efterlyst mer resurser (Foto: CC).

Covid-19-krisen i den spanska staten fick internationell uppmärksamhet efter att 60 personer, de flesta från den lilla baskiska staden Haro som hade deltagit på en begravning den 6 mars, visat sig vara smittade. Snart tre veckor senare är Spanien totalt nedstängt och vården är nära kollaps. Under måndagsdygnet (den 30 mars) noterades de högsta dödstalen hittills med 849 personer avlidna i coronaviruset.

Vård- och omsorgsanställda utgör nära en av sex (14 procent) av de 85 195 bekräftade smittfall som rapporterades den 30 mars. Antalet smittade i behov av intensivvård är nu betydligt fler än det totala antalet intensivvårdsplatser.

– Jag har aldrig sett något liknande. Att jobba på IVA [intensivvårdsavdelning] är ett väldigt intensivt jobb, men vi är nu överväldigade, man hinner inte ens gå på toaletten, säger en läkare på Getafesjukhuset i den svårt drabbade Madridregionen till *El País*. Den hårt pressade vård- och omsorgspersonalen saknar skyddsmasker, handskar och skyddsdräkter, och testerna har varit väldigt få.

Den spanska sjuk- och hälsovårdsservicen administreras självständigt av varje region, vilket innebär att det finns betydande skillnader i fråga om vilken vård som kan erbjudas. Under lång tid har vården drabbats av nedskärningar och privatiseringar. Särskilt stor har vårdslakten varit i Madridregionen, där 60 procent av de smittade bor.

Det finns nu 25 äldreboenden i Madrid där de äldre har lämnats för att dö. Facken på äldreboendena har i veckor efterlyst mer resurser och larmat om att personalen saknar skydds-

utrustning. Men myndigheterna har inte gjort mycket för att skydda personalen och de äldre på boendena. Och nu är det enligt facken för sent.

Viruset dödar en generation. Och det värsta är inte att nära och kära dör, utan det är hur de dör. Många gamla lämnar det här livet ensamma och det kommer inte att glömmas eller förlåtas.

Äldreomsorgen i Spanien är en skandal och sektorn är nerlusad av en ”tjäna pengar”-mentalitet, dålig standard och korruption samt fruktansvärda villkor för de anställda, särskilt för immigranterna. Jag bor ovanför ett omsorgsboende och jag vet att de boende betalar över 2 000 kronor i månaden för det. De flesta är tvungna att belåna eller sälja sina hem för att ha råd med omsorgen.

För nära tre veckor sedan dog 15 boende på ett privat äldreomsorgshem i Tomelloso, Kastilien-La Mancha. Boendet sköttes av en okvalificerad person tillika fullmäktigeledamot för högerpartiet PP. Äldreboendets ägare hade inte ens brytt sig om att anställa en läkare, trots de vinster som ”affärsverksamheten” inbringade.

Covid-19 har avslöjat ett ruttet omsorgssystem och familjer har all rätt i världen att kräva utredningar och åtal av de skyldiga, men vi måste gå längre än så. Arbetarrörelsen måste kräva och kampanja för att alla privata boenden ska övergå i offentlig regi.

Regeringen och den härskande klassen hävdar nu att ”alla sitter i samma båt”, samtidigt som de är ansvariga för att omsorgen, hälso- och sjukvården idag har mindre resurser och färre anställda än för tio år sedan, trots en större och äldre befolkning.

När den socialdemokratiska premiärministern Pedro Sánchez först utlyste undantags-tillstånd framhöll han att banker och industrier skulle hållas öppna, vilket provocerade fram en debatt i miljontals hem om vad som utgör samhällsbärande arbete.

I den baskiska huvudstaden Vitoria-Gasteiz gick 5 000 bilarbetare på Mercedes-fabriken ut i strejk för att fabriken skulle stängas, vilket strejken åstadkom.

En annan ny protestform är ”cacerolada”, att slamra med grytor och kastruller på sina balkonger i protest mot att stora arbetsplatser hålls öppna och i solidaritet med de vård-anställda. Balkongprotesterna har blivit alltmer politiska.

I likhet med de flesta regeringar i Europa lägger den spanska regeringen tyngdpunkten på individerna att passivt stanna hemma och lita på de styrande, staten och myndigheterna. Men en pandemi kan inte framgångsrikt bekämpas av ett samhälle baserat på profitsystemets själviskhet och girighet, vilket regeringarna motvilligt och mot sin politiska/ideologiska övertygelse tvingas erkänna genom att delvis återförstatliga nyckeltjänster och -sektorer. Det finns naturligtvis för närvarande också rädsla och många känner sig isolerade, men situationen håller på att förändras. Den härskande klassen kommer inte att kunna förhindra kritik och kollektiv organisering mot de umbärande som de anser vara nödvändiga för att skydda sitt ruttnande system.

Producera skyddsutrustning NU

Jonas Brännberg

Offensiv 1/4 2020

Bristen på skyddsutrustning är akut inom sjukvård och äldreomsorg. Nu måste den rådande högerpolitiken och marknadstänket kastas i soporna för att kunna lösa krisen här och nu.

Genom att förstatliga väsentliga industrier skulle till exempel nödvändig skyddsutrustning kunna börja produceras inom landet på några dagar. Men till skillnad från många länder är det svenska politiska etablissemangen totalt hypnotiserade av marknadslösningarna, och hoppas fortfarande på att räddas av egna och EU-gemensamma upphandlingar som är ytterst osäkra om de resulterar i något.

I väntan på detta har de på mycket svaga vetenskapliga grunder beslutat att sänka hygienkraven i sjukvården.

För varje dag blir det allt mer uppenbart hur nedskärningar och marknadslösningar har gjort vårdapparaten totalt oförberedd på coronakrisen, en pandemi som var helt förutsägbar. Bland det mest kriminella, förutom de allmänna vårdnedskärningarna, är ansvariga politikernas avskaffande av alla beredskapslager, som istället ersatts med ”just-in-time”-leveranser av absolut avgörande skyddsutrustning.

När kapitalismens ”marknad” nu har kraschat står marknadsfundamentalisterna med lång näsa, medan sjukvårdspersonal och äldre riskerar att få betala – i värsta fall med sina liv. I många länder ställs nu annan produktion om till medicinsk- och skyddsutrustning för att kunna hantera coronautbrottet. I Japan har biltillverkare och elektronikfabriker ställt om till produktion av ventilatorer, och Kina producerar nu 200 miljoner masker per dag – tjugo gånger mer än före coronautbrottet.

I många fall handlar det om kapitalister som ser ett ”guldläge” att tjäna nya sköna miljarder där priset på skyddsutrustning i vissa fall har stigit med 3 000 procent. I andra fall agerar staten – till och med Trump har tvingats beordra General Motors att tillverka ventilatorer. För att verkligen få igång produktion snabbt, planerat efter de akuta behoven och för att undvika enorma prishöjningar behöver nödvändiga industrier förstatligas, med kompensation för småsparare i aktier. Att allt från dammsugar- och blöjfabriker till möbel- och skofabriker runt om i världen ställts om till produktion av medicinsk utrustning och skydd visar att det är möjligt även i Sverige.

Solidariteten hos arbetarna är uppenbar – i USA har till exempel arbetare på General Electric strejkat och krävt att deras fabriker ska ställas om till att producera fler ventilatorer. Det finns såklart viss utrustning som är svår att producera på kort tid, som till exempel de högst klassade andningsmaskerna som kräver mycket speciella filtreringsmaterial, men mycket går att massproducera på kort tid.

Att elever på slöjden, sjuksköterskor och forskare på universitet tar saken i egna händer och tillverkar visir till sjukvården medan regeringen med armarna i kors väntar på att ”marknaden” ska lösa bristen säger mycket om hur långt högerpolitiken har gått.

I kris blir behovet av socialistisk politik tydligt. ”Marknaden” och vinstintresset förvrider produktionen från vad som är nödvändigt till vad som är lönsamt. Strejkerna i USA visar vägen – produktionen kan och måste ställas om för att stötta sjukvården och skydda de äldre och sjukvårdspersonal.

Proletären

Bussförarna sa ifrån mot säkerhetsbrister

Achim Rödner

Proletären 25/3 2020

Trots coronapandemin och myndigheternas uppmaning att hålla avstånd utsattes SL:s bussförare i Stockholm dagligen för risker, genom närkontakt till passagerare. Efter påtryckningar från förarna vidtog SL till slut åtgärder.

I kollektivtrafiken är både bussförare och passagerare i riskzonen för att smittas. I depåerna har många förare jobbat trots sjukdomssymptom, för att inte förlora inkomst på grund av karensdagen. Efter ökad sjukfrånvaro och oro bland förarna spred sig och krav på säkerheten började ställas.

Säkerheten för personalen har varit långt ifrån självklar, varken för SL, beslutsfattarna eller bolagen. Till slut kom åtgärderna.

Karensdagen försvann tillfälligt och sjuka förare kunde nu stanna hemma utan att förlora inkomst vid sjukdom. Handsprit beställdes och sjuka förare uppmanades att stanna hemma.

Beslut om att stänga framdörrarna och skippa kontrollen av biljetter drog dock ut på tiden. Irriterade och oroliga förare kunde till slut inte negligeras. Beslut fattades om att stänga framdörrarna och släppa på passagerare i de bakre dörrarna.

Säkerheten för personalen har varit långt ifrån självklar, varken för SL, beslutsfattarna eller bolagen. Till slut kom åtgärderna.

Karensdagen försvann tillfälligt och sjuka förare kunde nu stanna hemma utan att förlora inkomst vid sjukdom. Handsprit beställdes och sjuka förare uppmanades att stanna hemma.

Beslut om att stänga framdörrarna och skippa kontrollen av biljetter drog dock ut på tiden. Irriterade och oroliga förare kunde till slut inte negligeras. Beslut fattades om att stänga framdörrarna och släppa på passagerare i de bakre dörrarna.

Avregleringen bakom brist på mediciner och materiel

Janne Bengtsson

Proletären 27/3 2020

Coronakrisen har aktualiserat bristen på skyddsutrustning i vården. Men också läkemedel är en bristvara i Sverige, en brist som kan slå mycket hårt i ett krisläge. Allt en produkt av Reinfeldt-regeringens privatisering av apoteksverksamheten.

Många skyddsartiklar, livsviktiga för vården och de som vårdar coronavirussmittade, är på väg att ta slut i Sverige.

– Vi har inget överskott av personlig skyddsutrustning, konstaterar Johanna Sandwall som är krisberedskapschef på Socialstyrelsen. Vi har larmat om det här i flera veckor. Regionerna har också slagit larm. Men vi får inga stora leveranser längre. Vi måste börja använda de resurser vi har på rätt sätt nu och kanske ställa om produktionen för att få fram skyddsutrustning.

Det handlar om skyddshandskar, munskydd och visir. 20 av de 100 viktigaste artiklarna är mycket svåra att få tag på just nu. Och dessutom har leverantörerna höjt priserna på dem ordentligt. Det handlar om ”rejåla ökning”, enligt den statliga Varuförsörjningsnämnden, med priser som är högre än dem som är angivna i avtalen mellan nämnden och de olika leverantörerna.

Exakt hur illa läget är vet bara de närmast ansvariga. Resultaten från Socialstyrelsens nyligen genomförda inventering, där 71 sjukhus rapporterade om materialläget, har hemligstämplats.

Men skyddsutrustning är inte det enda som saknas. 2009 avvecklade den borgerliga regeringen under Fredrik Reinfeldt, och med KD-ledaren Göran Hägglund som pådrivare, statliga Apotekets ansvar för läkemedelsförsörjningen i krig och kris. Istället lades den ut på privata entreprenörer. I en rapport (RIR 2018:6) riktade Riksrevisionen 2018 skarp kritik mot privatiseringen och den utredning som möjliggjort den. Riksrevisionen dömer ut den svenska krisberedskapen.

”I utredningen som låg till grund för apoteksreformen 2009 framfördes att aktörerna på den omreglerade marknaden skulle ha intresse av att på affärsmässiga grunder fullgöra uppgifter inom totalförsvarets läkemedelsförsörjning. Det fanns därför enligt utredningen inget behov av en lagstadgad skyldighet för den som bedriver detaljhandel med läkemedel eller andra aktörer att fullgöra sådana uppgifter”, skrev Riksrevisionen.

Hanteringen av sjukvårdsmaterial lades ut på privata bolag. Onemed AB blev bekant för att företaget sålde strumpor för 6.000 kronor paret till Stockholms läns landsting. Apotekstjänst AB, som bland annat också driver ett kafferosteri och ett företag som säljer glassmaskiner, klarade hösten 2019 inte av att leverera sjukvårdsmaterial enligt avtalet. Det ledde till stora problem på sjukhus i fem landsting; hundratals operationer ställdes in på grund av bristen på sjukvårdsmaterial.

Det var Varuförsörjningsnämnden (VFN), ledd av kristdemokraten Bechet Barsom, som genomförde upphandlingen när Apotekstjänst togs in i verksamheten. En upphandling som fick svidande kritik när revisionsbolaget EY (Ernest & Young) gick igenom affären: ”VFN har inte haft en tillräcklig styrning och kontroll av upphandlingen”. Enligt revisionsbolaget hade VFN inte heller genomfört någon riskanalys eller ”tillräckliga kontroller av Apotekstjänsts förberedelser inför avtalsstart”.

Notabelt: Apotekstjänst ägs av familjen Versteegh, samma familj som i maj 1931 ägde Marma Sulfatfabrik och Graningevarken i Ådalen. Det var familjens överhuvud Gérard Versteegh som kallade in strejkbrytare och sedan också den militära styrka som mördade fem arbetare.

2018 tog moderaten Kristina Axén-Olin upp frågan i riksdagen. I en motion (2018/19: 1442), som till stor del var likalydande med Riksrevisionens kritiska rapport, konstaterade Axén-Olin ”att de statliga beredskapslagren för läkemedel i dag i princip är avvecklade, att läkemedelsförsörjningen är internationaliserad vilket kan medföra en extra sårbarhet, att Apotekets ansvar för läkemedelsförsörjning vid höjd beredskap och kriser har avvecklats samt att Socialstyrelsen har reducerat sin beredskapslagring. Folkhälsomyndigheten har ett visst lager rörande pandemi- och smittskydd men utöver detta finns ingen beredskapslagring av läkemedel i statlig regi”.

Motionen behandlades i försvarsutskottet som valde att inte tillstyrka den. I utskottet satt då moderaterna Beatrice Ask, Jan R Andersson, Pål Jonson samt Alexandra Anstrell. För (S) ledamöterna Heléne Björklund, Niklas Karlsson, Paula Holmqvist, Kalle Olsson och Mattias Ottosson. Vidare Sverigedemokraterna Roger Richtoff, Josef Fransson och Caroline Nordengrip samt Hanna Gunnarsson (V), Elisabeth Falkhaven (MP), Lars Thomsson (C), Robert Halef (KD) och Maria Nilsson (L).

Den 10 april förra året valde riksdagen att med acklamation gå på utskottets linje, och avslå motionen.

Revolution

Den härskande klassen svarslös inför den värsta krisen i kapitalismens historia

Niklas Albin Svensson

Revolution 31/3 2020

Pandemins spridning över hela världen har blivit den utlösande faktorn för en global lågkonjunktur. Den härskande klassen försöker slarva ihop ett sätt att mildra detta hårda slag mot ekonomin. I deras desperation bryter de mot alla regler som de låtit

styra deras politik under de senaste 80 åren. Det kapitalistiska systemet står inför sin värsta kris någonsin.

Redan i lågkonjunktur

Morgan Stanley uppskattar att den amerikanska ekonomin kommer att krympa med 30 procent räknat på årsbasis mellan april och juni i år, efter att ha krympt med 2,4 procent från januari till mars. Detta skulle innebära en arbetslöshet på 12,8 procent redan under våren – den högsta siffran sedan mätningarna började 1948.

Miljontals människor har förlorat sina jobb. 3,28 miljoner ansökte om arbetslöshetsersättning i USA under förra veckan – det största antalet som noterats. I Storbritannien kom det in en halv miljon nya ansökningar om arbetslöshetsersättning på bara en vecka.

Institute of International Finance förutspår nu att världens BNP kommer att minska med 1,5 procent, där USA:s minskar med 2,8 procent, Euroområdet med 4,7 procent och Kinas bara växer med 2,8 procent. Det som de kallar för ”tillväxtmarknader”, som omfattar mycket av den tidigare kolonialvärlden, beräknar de kommer att ha en tillväxt på 1,1 procent, men det bygger på ett antagande om tillväxt, om än i mycket reducerad takt, i Indien och Kina.

Mycket av osäkerheten kring våra prognoser rör dock andra halvåret 2020. Vi tror preliminärt på tillväxt under andra halvåret, om vi antar att karantänerna minskar och att konsumenternas och företagens förtroende börjar återställas. Huruvida dessa antaganden är berättigade återstår att se och den resulterande osäkerheten genomsyrar alla våra prognoser.

Även om de har *ett visst* grepp om vad som händer just nu, har de ingen aning om vad som kommer att hända om en månad eller två, för att inte tala om till hösten. De förutspår att BNP kommer minska lika drastiskt som 2009 under förutsättning att saker och ting kommer att återgå till någonting som liknar det normala under det andra halvåret i år. Detta kommer att bero på staternas förmåga att innesluta pandemin, lätta på begränsningarna och ingjuta konsumenter och företag med visst förtroende för framtiden. Det är ingen enkel uppgift.

Företagens förtroende kollapsar. Eurozonens inköpschefsindex (baserat på undersökningar där man frågar företag) föll från 51,6 till 31,4, den lägsta siffran sedan man började mäta (i juli 1998). Om denna siffra är under 50 tyder det på en ekonomisk nedgång. I USA sjönk inköpschefsindex till 40,5, vilket är nästan lika lågt som 2009. Enligt chefsekonomen på IHS Markit som tog fram siffrorna tyder uppgifterna på att BNP kommer att minska med 8 procent i euroområdet och 5 procent i USA, och han tillade att det är ”osannolikt att indexet har nått botten ännu”.

Frankrikes finansminister sade i tisdags att krisen var ”jämförbar bara med den stora lågkonjunkturen 1929” och noterade att den franska industrin bara arbetade på 25 procent av sin normala nivå. Tysklands ekonomiminister sade att krisen prövar ”marknadsekonomin funktionssätt” och att ”hela marknader fullständigt bryter samman”.

Det är svårare att få fram siffror för Kina, men enligt ett *Financial Times*-index går den kinesiska ekonomin bara på 75 procent av takten 2019. Den har krympt med 35 procent sedan den 1 januari. Om detta stämmer utgör detta ett förödande slag för den kinesiska ekonomin.

De före detta kolonialländerna drabbas hårt. ”Tillväxtmarknader”, som ekonomerna gillar att kalla dem, har förlorat 83 miljarder dollar i investeringar. Flera valutor är i fritt fall: den mexikanska peson, den sydafrikanska randen och den brasilianska realen har alla fallit med omkring 20 procent och den turkiska liran och den indonesiska rupien med omkring 10 procent. Detta är utöver tidigare fall under de senaste åren, vilket tillsammans innebär att dessa valutor har förlorat någonstans mellan en och två tredjedelar av sitt värde. Med deras massiva beroende av lån i dollar befinner sig dessa länder i en mycket svår situation.

Desperata tider kräver desperata åtgärder

Den härskande klassen är livrädd, vilket kan ses i att nya åtgärder meddelas rekordsnabbt. I USA tog det fyra veckor att sätta ihop ett räddningspaket den här gången, att jämföra med de fyra månader det tog 2008-2009. Paketet som de kom med är också dubbelt så stort (2 biljoner dollar jämfört med 1 biljon dollar för 11 år sedan).

Sammanlagt har USA, ECB, Japan, Tyskland, Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Kanada och Australien meddelat 2200 miljarder dollar i penningpolitiska åtgärder och 4300 miljarder dollar i finanspolitiska åtgärder. Detta motsvarar 17 procent av dessa länders sammanlagda BNP, eller 7,3 procent av världens BNP. Den kinesiska regeringen har tillkännagivit 587 miljarder dollar i åtgärder, vilket motsvarar omkring 5 procent av Kinas BNP.

Det är inte bara paketets storlek som håller på att förberedas utan man kastar ut hela regelboken om statens roll i ekonomin. Mario Draghi, den tidigare chefen för Europeiska centralbanken, menade i *Financial Times*:

Det står redan klart att svaret måste innebära en betydande ökning av statsskulden. Den privata sektorns förlorade inkomster – och eventuella lån som man tagit för att kompensera för det – måste så småningom absorberas helt eller delvis av staternas budgetar. Mycket högre offentliga skuldnivåer kommer att bli ett permanent inslag i våra ekonomier och kommer att åtföljas av privat skuldavskrivning.

Kort sagt: regeringen måste gå in för att täcka alla den privata sektorns förluster. Marknadens normala funktionssätt kommer att åsidosättas. Bankrutta företag bör hållas flytande av statliga bidrag, lån och garantier. Han fortsatte:

Även om olika europeiska länder har olika finansiella och industriella strukturer, är det enda effektiva sättet att omedelbart nå varje hörn av ekonomin att helt mobilisera alla finansiella system: obligationsmarknaderna, främst för stora företag, banksystemen och i vissa länder till och med postsystemet för alla andra. Och det måste göras omedelbart för att undvika byråkratiska förseningar. Banker i synnerhet sträcker sig över hela ekonomin och kan skapa pengar direkt genom att tillåta övertrasseringar eller öppna möjligheter för lån.

Regeringen måste omedelbart nå ”varje hörn av ekonomin” och undvika ”byråkratiska förseningar”. I flera årtionden har vi fått höra att staten är ineffektiv, slösaktig och bör hålla fingrarna så långt borta från ekonomin som möjligt. När systemet nu hotas av en fullständig kollaps vill Draghi och hans likar i borgarklassen plötsligt att staten ska blanda sig i alla delar av ekonomin och ignorera alla de regler och lagar som de har infört under de senaste fyra decennierna. Staten blir snabbt borgensman för hela det ekonomiska systemet.

Riksbanker ska finansiera statliga utgifter

Tidigare insisterade ekonomerna på en strikt uppdelning mellan riksbank och regering. I sin entusiasm för att säkerställa oberoende riksbanker införde de till och med sådana bestämmelser i konstitutioner, exempelvis Maastrichtfördraget. Detta syftade till att förhindra att riksbankerna skulle bli ett verktyg för finanspolitiken och att de i allt väsentligt skulle kontrollera att finanspolitiken förblev återhållsam. Detta vänds nu till sin motsats.

I en artikel i *Financial Times* förklarades skälen till detta av Philipp Hildebrand, vice ordförande för världens största kapitalförvaltare BlackRock. Riksbankernas ingrepp för att hantera den senaste krisen innebär att ”utrymmet för konventionell och okonventionell penningpolitik till stor del redan är förbrukat”. I stället måste finanspolitiken (statsbudgetarna) bära bördan. Men det är problematiskt:

Om man inte gör något åt det kommer enorma statliga utgifter så småningom att leda till att obligationsräntorna stiger, vilket gör statsskulden svårare att öka och dyrare att finansiera. Detta skulle också riskera att skapa en stor offentlig skuldavbetalningskris på vägen.

Det är därför politiska beslutsfattare måste utveckla en mindre förenklad förståelse av riksbankens oberoende. [...]

För att hantera detta existentiella hot mot grunden för världens ekonomiska system måste en verkligt oberoende riksbank vara säker på sin förmåga att direkt samordna med andra politiska organ, som staten.

Det han säger, helt enkelt, är att regeringar inte kan låna oändliga mängder pengar, för så småningom kommer långivarna att sluta lita på att regeringen kan betala tillbaka pengarna. Detta kommer att innebära att de ber om högre räntor och gör ytterligare upplåning allt dyrare eller till och med omöjlig. För att lösa detta måste riksbankerna "samordna" – med andra ord ge regeringen lån. Hur gör riksbanken det? Genom att skapa nya pengar. Sammanfattningsvis: riksbanken måste trycka pengar för att finansiera statliga utgifter.

I mer än 80 år har den härskande klassen undvikit just denna åtgärd. Varför? På grund av den mycket höga risken att det leder till hyperinflation. I dag tycker de att de är väldigt smarta och har lärt sig sin läxa och därför kommer detta inte att hända, precis som Gordon Brown skröt med att han hade satt stopp på konjunkturcykeln.

Riksbanker har redan genomfört denna politik. Federal Reserve äger exempelvis redan 10 procent av USA:s statsskuld. ECB, som stod inför en rusning från statsobligationer några år in i krisen, köpte upp 1,9 miljarder euro statsskuld på fyra år genom sina nationella riksbanker. Det uppgår till omkring 20 procent av all statsskuld i euroområdet. Nu förbereder sig riksbankerna för att öka omfattningen på detta.

ECB, som var tänkt att vara konstitutionellt begränsat från att ge stöd när stater gick med underskott, har tillkännagett ett program för att köpa obligationer på 750 miljarder euro och förklarat att det kommer att hjälpa alla regeringar i euroområdet att sänka sina lånekostnader. Federal Reserve har förklarat att det i praktiken inte finns några gränser för deras uppköp av statliga värdepapper, med en första del på 375 miljarder euro som köptes i förra veckan. Man håller på att förbereda lagstiftning för att Federal Reserve ska kunna köpa inte bara kortfristiga statliga värdepapper utan också långsiktiga såväl som statliga och kommunala obligationer. I praktiken kommer centralbanken att finansiera USA:s statliga utgifter under det kommande året. Detta saknar motstycke.

En nationell bank

Riksbanken kommer inte bara att finansiera statsbudgeten, utan kommer också att ta över affärsbankernas roll. Brist på hypotekslån, konkurser hos företag etc. kommer att påverka affärsbankernas förmåga att låna mer pengar, även om de ville.

Regeringen och centralbankerna fyller nu detta vakuum. I Tyskland har regeringen gett grönt ljus till lån på 800 miljarder euro från den tyska statens investeringsbank. Det amerikanska räddningspaketet på 2000 miljarder dollar innefattar 850 miljarder dollar för att finansiera lån till företag, där 350 miljarder dollar ska gå till småföretag. Riksbankerna gör också mer.

Federal Reserve har meddelat ytterligare ett antal åtgärder för att lösa ut de skuldmarknader som har gått sönder. Man har tillkännagivit köp av värdepapper på 250 miljarder euro. Man förbereder till och med ett Main Street Business Lending-program som syftar till att nå små och medelstora företag. Detta för att säkerställa att det finns vad som verkar vara obegränsade lån till företag i alla storlekar. Som den amerikanska chefsekonomen på JPMorgan uttryckte det, förvandlar sig Federal Reserve till en affärsbank i stället för en centralbank.

Ett system i djup kris

Alla de åtgärder som den härskande klassen vidtar har ett tydligt mål: att hålla alla företag och arbetare flytande tills pandemin är över. Men det finns likväl ingen anledning att anta att

denna kris kommer att lösa sig. Det är slutpunkten för ett system vars liv har förlängts på konstgjord väg i flera årtionden.

Lånen började inte växa i omfattning 2008-2009, utan mycket tidigare. De metoder som kapitalisterna använde för att ta sig ut ur krisen på 1970-talet är det som har bäddat för en mycket större kris i dag.

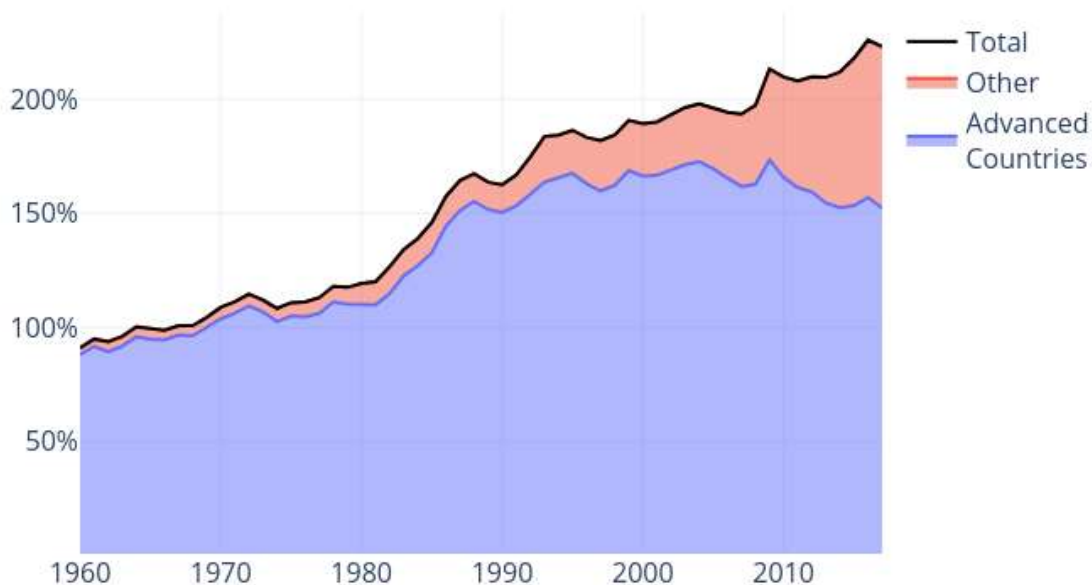
Skulden var ett sätt att få bukt med en överproduktionskris, för att säkerställa att företag fortsatte att investera och att individer fortsatte att konsumera även om de inte riktigt hade råd att göra det. Men den enorma utökningen av mängden krediter (lån) når så småningom en gräns. Man kan inte skjuta upp det för evigt.

Vi har förklarat detta i en mängd artiklar under det senaste årtiondet. Den här krisen har inte orsakats av ett virus. Viruset är bara den utlösande faktorn. Pandemin avslöjar bara alla de motsättningar som fanns där sedan innan.

Många ekonomer och politiker hoppas att ekonomin kommer att återhämta sig efter en skarp men kort nedgång, och om denna pandemi hade dykt upp för några decennier sedan skulle det troligtvis ha blivit så. Systemet skulle ha kunnat återhämta sig relativt snabbt. Men situationen är helt annorlunda i dag.

Tyskland och Japan befann sig redan i lågkonjunktur och effekterna av Trumps stimulanspaket för skattesänkningar 2018 hade börjat avta i USA. Den kinesiska ekonomin hade visat tecken på avmattning redan på grund av att dess oöverträffade låneutveckling lett till minskade vinster. De handelskonflikter som Trump påbörjade hade redan gjort allvarlig skada på den internationella handeln. I den mån det fanns någon återhämtning att tala om var den redan över.

Total debt (share of world GDP)

Source: World Bank and IMF

Därför är det troligt att de åtgärder som de vidtar nu blir allt annat än tillfälliga. Tvärtom måste staten fortsätta att ge stöd till ekonomin under kommande år, eftersom den skulle ha

tvingats göra det även utan pandemin. Detta återspeglar det faktum att produktivkrafterna har vuxit långt över privategendomens gränser. Kapitalismen kan inte längre spela en progressiv roll, och det enda sättet som borgerligheten kan försöka rädda systemet är genom att låta staten ta över.

Det är lämpligt att göra en jämförelse med hur ekonomin hanterades under de två världskrigen. Det var just under perioden mellan 1914 och 1945 som kapitalismen befann sig i en liknande kris, även om denna kris kommer att bli djupare.

Men detta kommer likväl att få konsekvenser. Oavsett vad kapitalismens försvarare i arbetarrörelsen hoppas på finns det inga gratispengar. Den politik de nu genomför skulle fram till 2008 ha betraktats som galenskap, och det inte utan anledning. Att trycka pengar medan den produktiva kapaciteten förblir densamma eller till och med minskar kommer att leda till inflation. Om man gör det på ett okontrollerat sätt leder det till hyperinflation. Detta var ett av misstagen i den venezuelanska presidenten Maduros ekonomiska politik. Det är välkänt att det var just detta som Tysklands regering gjorde i början av 1920-talet, vilket ledde till en revolutionär kris.

Under det senaste årtiondet har det inte fått den effekten, men det berodde på att de till stor del överlämnade de stora summorna pengar de skapade till företag, vilket gjorde att de inte riktigt nådde den reella ekonomin utan orsakade främst olika typer av spekulativa bubblor. Dessutom var ekonomin i ett så deprimerat tillstånd att de åtgärder som riksbankerna vidtog undvek deflation mer än det skapade någon inflation.

Det de föreslår nu är mer omfattande, både i skala och omfattning. Riksbankerna ingriper mer direkt, liksom regeringarna. Samtidigt är problemet inte bara en bristande efterfrågan, som de kallar det, utan på många marknader också en brist på utbud. På grund av pandemin kollapsar produktionskapaciteten och det är oklart hur mycket av den som kommer att kunna återställas. Kapitalismen är ett anarkiskt system som inte går att planera eller kontrollera. I kristider blir det ännu mer omöjligt att styra, oförutsägbart och kaotiskt.

Det finns redan inflation på basvaror som toalettpapper, medicinsk utrustning och mat. Detta kan utan vidare bli fallet även i andra sektorer som står inför störningar eller snabbt skiftande konsumtionsmönster. Det kommer bara att bli värre.

Vem kommer att betala?

Så småningom kommer någon att behöva betala räkningen för detta. Borgarklassen har nu blivit "socialister" i den meningen att de är angelägna om att staten räddar dem, men de kommer naturligtvis att försöka tvinga arbetarklassens att betala för kalaset.

Flygbolagens handlingar visar borgarklassens inställning. Mångmiljardären Richard Branson begärde ett räddningspaket från staten för sitt flygbolag Virgin Atlantic, samtidigt som han bad sina anställda att ta obetald ledighet. Virgin Atlantics lönekostnader skulle vara något i stil med 4 miljoner pund i veckan, vilket innebär att Bransons 4 miljarder pund hade räckt för att betala dem i omkring 20 år, även utan statligt stöd.

Om de bestämmer sig för att trycka pengar för att täcka skulderna kommer det bara att leda till inflation, vilket kommer att sänka arbetarnas löner och minska värdet på de lite bättre ställda arbetarnas besparingar.

Borgarna är medvetna om svårigheterna. De ger nu 1000 dollar till alla invånare i USA för att försöka lindra eventuell kritik av att man ger räddningspaket till storföretagen. Som *Wall Street Journal* uttryckte det förra veckan:

Vissa i kongressen strävar efter att se till att man betalar ut pengar till varje amerikansk skattebetalare samtidigt som man ger stöd till industrin, en idé som fick luft under vingarna på tisdagen

när president Trump uttryckte sitt stöd för den. Sådana utbetalningar skulle vara populära och med största sannolikhet lindra kritiken mot att hjälpa företag.

Detta kommer att minska kritiken för tillfället, men det kommer att vara mycket svårt, om ett år eller två, att argumentera för ännu ett nedskärningspaket för att betala för att rädda banker och storföretag.

Ben Barnake antydde att han blev förvånad över att deras bailouts 2008–2009 inte ledde till några massrörelser, ett ”populistiskt motstånd” som han kallar det. Men det gjorde de, det tog bara lite tid. De senaste åren har klasskampen intensifierats överallt. Den nya krisen kommer bara att ge bränsle till elden. Vilka medel borgarklassen än kommer att använda för att försöka lappa ihop systemet kommer det att leda till en våg av klasskamp.

Original: [Ruling class flounders faced with the worst crisis in the history of capitalism](#)